

**ቃለ-መጠይቅ ምስ
አማሓዳሪ ዞባ ማእከል -
ፍሰሃዩ ሃይለ (አፍሮ)**

ተስፋ-አለም የማገን የሴፍ ሃይለማርያም

ክልቲአም ወለዱ አብ ግዜ ቁልዕነቱ ብሞት ስለዝተፈልዩዎ ብዝኸትምናዮ ዓብዩ። እንተኾነ፡ ናይ ቀረባ ቤተሰቡ ክንዲ አቦን ክንዲ አደን ኮይኖም ስለዝአለይዎን ዘዕበይዎን፡ ዝገጠሞ ብድሆ ሰጊሩ አብ ዝብጻሕ ክበጽሕ አይተጸገመን። ሳላ ትግሃቱን ዘይሕለል ጸዕሪ ቤተሰቡን ከኣ፡ ነቲ አብ ግዜ ንእስነቱ ዝረኸቦ ጸቢብ ናይ ትምህርቲ ዕድል ብዝግባእ ተጠቐሙ። ላዕለዋይ ደረጃ ትምህርቱ አብ ኣዲስ አበባ ብምህንድስና ወዲኡ። ብድሕሪዚ፡ አብ ዝተፈላለዩ ቦታታት ኢትዮጵያ ብሞያኡ ሰራሑ። አይደንጎዩን፡ ከም ኣካል ናይቲ ሽዑ ዝነበረ ርሱን ሃገራዊ ስምዒት፡ አብ ዋህዮታት ሰውራ ተጠርኒፉ ንናጽነት ኤርትራ እጃሙ ከበርክት ምስ ጀመረ፡ አብ ትሕቲ ምክትታል ጸላኢ ስለዝአተወ፡ አብ 1973 ናብ ህዝባዊ ሓይልታት ተጸንቢሩ። ብንእስነቱ ሒዞዎ ዝዓበዩ ህድአት ዝተሓወሶ ባህርያቱ፡ ሓደ ካብቲ ብላዕለዎት ሓለፍቱን መቓልሱቱን ፍቱው ዝገበሮ እዩ። አብቲ ትብዓትን ብልሓትን ዝሓትት ስለያዊ ዕማማት ውድብ ህ.ግ. ከም ሓላፊ ተመዲቡ ድማ፡ ዓቢ እጃም ከበርክት ዝበቐዕ ሓርበኛን ገዲምን ተጋዳላይ እዩ። ድሕሪ ናጽነት፡ አብ ዝተጀመረ ሃገር ናይ ምህናጽ መስርሕ ከኣ፡ አብ ዝተፈላለዩ ዕማማት ሃገር፡ ብዝለዓለ ሓላፍነት እናሰርሐ፡ ክሳብ ሕጂ ቃልሱ ብጽንዓት ይቐጽል ኣሎ። ብኣጋጣሚ መበል 30 ዓመት በዓል ናጽነት ኤርትራ፡ ንሱ ዝነጥፈሉ ዝነበረ ዕማማት ውድብን ተመኰሮኡን አመልኪትና ምስኡ ዝገበርናዮ ቃለመጠይቅ ጽማቕ ትሕዝቶኡ ነስዕበልኩም - ሰናይ ንባብ።

ክቡር አማሓዳሪ ዞባ ማእከል አቶ ፍሰሃዩ ሃይለ (አፍሮ)፡ ብኣጋጣሚ ጽምብል መበል 30 ዓመት ናጽነትና፡ ነዚ ቃለ-መጠይቅ እዚ ፍቓደኛ ብምጻንካ፡ ብስም ኣንብብቲ ጋዜጣ ሓዳስ ኤርትራ ነመስግካ። ከም መእተዊ ክኹነና፡ ብድሕረባይታኻ ክንጅምር - ቅድሚ ናብ ሜዳ ምውጻእካ ኩነታትካ ብሕጽር ዝበለ እንታይ ይመስል ኔሩ?

እቲ ኩነታት ግፍሕ ዝበለ ስለዝኹነ፡ ከሕጽሮ ቍሩብ ከጸግመኒ እዩ። ብዝኹነ ግን፡ ኣነ ብ1947 እዩ አብ ኣይቀበጹ (ዞባ ደቡብ) ዝበሃል ዓዲ ተወለደ። ካብቲ ዝተወለድኩሉ ድሕሪ ክልተ ሰለስተ ዓመት፡ አብ ኤርትራ ሰፊሕ ደርቂ ስለዘጋጠመ፡ ምስ ስድራና ናብ ኣዲያቦ ዝበሃል መሬት ትግራይ ተሰዲድና። አብኡ ዓመት ምስ ተቐመጥና፡ እቲ ቦታ

አዝዩ ዓሳዊ ስለዝነበረ፡ አቦይን አደይን ክልተኦም ብዓሶ ሓሚሞም ኣብኡ ሞይቶም። ብድሕሪዚ፡ ሓወቦታትና ንዓና ክወስዱ መጺእኦም። ንኣርባዕተና ኣሕዋት (ሰለስተ ኣወዳትን ሓንቲ ንልን) ሒዞምና ድማ ናብ ዓድና ተመለሶም። ምስ ተመለስና፡ ዓባዩይን ሓትነታተይን ኣብ ቀረባ ስለዝነበረ፡ ክርእያና መጺእኦም። ዓባዩይ ኩሎም ደቃ ኣመርዕያቶም ስለዝነበረት፡ ወሲዳ ክትናብዩና ተቐሪባ ኔራ። ኣብ መንጎዚ ግን፡ ሓትነይ መልክዓ ነደይ ስለትመስል፡ እታ ሓፍትና ኣዴና መሲላታ ከይዳ ተሓቕፋታ። ምስ ተሓቕፊታ፡ “አነዩ ዝወስዳ” ኢላ ሒዛታ ናብ ዓዳ ዓዲ-ሎጎ ከይዳ። ኣብ ዱባርዋ ድማ ትምህርቲ ኣጀሚራታ። ዓባዩና ድማ ነቶም ዝተረፍና ሰለስተ ኣወዳት ናብ እንዳባ-ሓጎና (ኣባሓጎና በደይ) ቁሸት ወሲዳ ኣብኡ ከተዕብዩና ጀሚራ። ብድሕሪዚ፡ ኣነ ናይ ትምህርቲ ዕድመይ ምስ ኣኸለ፡ ዓባዩይ ከተምህረኒ ደልያ። ኣብቲ ሽዑ እዋን ግን ናይ ትምህርቲ ዕድል ጸቢብ ስለዝነበረ፡ ካብ ገዛ ዳርጋ ሓደ ሰብ ጥራይዮ ክመሃር ዝኸእል ኔሩ። በዚ ምክንያት፡ ኣብ መንጎይን ኣብ መንጎቲ ምዕባይ-ምዕባይ ሓወይን ዕጫ ዕጫ ከምነውድቕ ገይርኩም። ኣጋጣሚ ኩይኑ፡ እታ ዕጫ ናብኡ በጺሓ። እንተኹነ፡ እቲ ሓወይ ብዕድመ ካባይ ዝገብን ብኣካላዊ ብቕዓት ካባይ ይድልድልን ስለዝነበረ፡ ኣብ ስራሕ ዓዲ ከድምዳሎም ኢሎም ስለዝኸልከልዎ እታ ናቱ ዕጫ ኣነ ተጠቐመላ። ናብ ቤት-ትምህርቲ ዓዲ-ጉረቶ እናተመላለስኩ ከኣ ክሳብ 4ይ ክፍሊ ተማሂረ።

እዝከረኒ፡ ናይ ጀነራል መርመራ ንፈለግ ግዜ ሽዑዮ ብኣና ኣብ ራብዓይ ክፍሊ ጀሚሩ። ሓደ ዓመት ኣቐዲሙኳ ክጅምር ተሓሲቡ እንተነበረ፡ ብምክንያት ሓዘን ናይ ልኡል መኮንን ሞትዮ ተደናጉዮ። በዚ ከኣ ናይ 4ይ ክፍሊ ትምህርትና ምስ ወዳእና ንጀነራል ተዳለና። እንተተረፍና ንሓዋሩ ክንስጎጉ ምጻንናን ካልኣይ ዕድል ዝበሃል ከምዘየለን ስለዝተሓበረና፡ ብዙሕ ኢና ተጨኒቕና። ካብቶም ጀነራል ክንፍተን ዝተዳለና ሰለስተ ተማሃሮ ድማ ኣነ ጥራይ ሓለፈ። ብድሕሪዚ ሓደ ኣዋጣሪ ኩነታት ተፈጠሩ። ንሱ ድማ፡ ናይ 5ይ ክፍሊ ትምህርቲ ክቕጽል እንተኹይነ፡ ናብ መንደፊራ ብኸመይ ክመላለስ ይኸእል ዝብል እዩ። መገዱ ነዊሕን ኣድካሚን ስለዝኹነ፡ ኣነ ድማ ብዕድመ ንእሽቶይ ስለዝነበርኩ፡ መዓልታዊ እናተመላለስኩ ክመሃር ከምዘይኸእል ርዱእ ነይሩ። እታ ሓንቲ ዝነበረትኒ ኣማራጺት፡ ቀለበይ ሒዘ ሰሙናዊ ወይ ክልተ ሰሙናዊ እናተመላለስኩ

ምምሃርያ። ዓባይ ምስቲ ዝነበራ ትሑት ዓቕሚ ኩሉ ግዜ ስንቁ ቋጺራ ከተፋንወኒን ኣብ መንደፊራ ምስ ሰብ ከተጸግዓኒን ዝከአል ኩይኑ ስለዘይረኽቡዎ ግን፡ ትምህርቲ ከቋርጽ ተገዲደ። ይኹንምበር፡ ዓባይ ፈጻሚ ኣይደቀሰትለይን። ኣብ ኣስመራ ንዝቐመጡ ኣክታተይ በብሓደ ረኺባ “እዚ ቁልዓ እንታይ ይኹን?” በለቶም። ሓደ ካብኣቶም ኣገዳስነት ትምህርቲ ይርዳእ ስለዝነበረ፡ “ድሓን ናበይ ስደድዮ” በላ። ሽዑ ኣነ ትምህርቲ ካብ ዝበኩር ክልተ ወርሒ ጌረ ነይረ፡ ናብ ኣኮይ ምስ ከድኩ ከኣ፡ ኣብ ቤት-ትምህርቲ ሕብረት ኣእትዮኒ። ኣብኡ ድማ ካብ 5ይ ክሳብ 8ይ ክፍሊ ተማሂረ። ኣብ 8ይ ክፍሊ እውን፡ እንደገና እቲ ልሙድ መልቀቂ ፈተና (ጀነራል) ስለዝነበረ፡ ተፈቲነ ሓሊፈ። ካብኡ ናብ ካልኣይ ደረጃ ቤት-ትምህርቲ ቀዳማዊ ሃይለስላሴ (ናይ ሎሚ ቀይሕባሕሪ) ቀጸለ።

ኣብኡ ናይ ካልኣይ ደረጃ ትምህርቲ ምስ ዛዘምኩ ማትሪክ ተፈቲነ ናብ ዩኒቨርሲቲ ዘሕልፍ ነጥቢ ረኺብ። ናብ ኣዲስ-አበባ ኣምራሕ። ኣብ ኣዲስ-አበባ፡ ፈለማ ኣብ ኮለጅ ኢንጂነሪን እየ ኣትየ ነረ። እንተኹን፡ ብናተይ ሸለልትነት ኣብ ቀዳማይ ዓመት እቲ ዝድለ ነጥቢ ስለዘየምጸእኩ፡ ካብቲ ኮለጅ ተሰጉጉ። ብድሕሪዚ ናብ ሓደ ብሽወደናውያን ዝመሓደር ኮለጅ ኣትየ። ኣብኡ ተማሂረ ምስ ወዳእኩ፡ ከም መሃንድስ ኩይነ ኣብ ዝተፈላለየ ከባቢታት ኢትዮጵያ ሰሪሐ። ብድሕሪኡ ድማ፡ ኣብ 1973 ናብ ሜዳ ናይ ምስላፍ ኩነታት ኣጋጢሙ።

ቅድሚ ናብ ሜዳ ምስላፍና፡ ብዛዕባ ኩነታት ኣሕዋትካዶ ቍሩብ ሓበሬታ ምሃብካና?

እታ ምዕባይ ሓብተይ ካብ ዓዲ-ሎጎ ንኣስመራ ምስ መጸአት ምስ ንል ኣኮይ እያ ክትቅመጥ ጀሚራ፡ ምሳይ ኣብ እንዳኮይ ኩይናያ ትምህርታ ቀጸላ። ብሓደ ኣብ ቤት-ትምህርቲ ሕብረት ተማሂርና ማለትዮ። ኣብ 8ይ ክፍሊ ግን ጀነራል ተሪፋ፡ ነርስ ናይ ምጻን ባህጊ ስለዝነበራ ግን፡ ናብ ቤት-ትምህርቲ ነርስ ኣትያ፡ ድሕሪ ኣርባዕተ ዓመታት ትምህርታ ወዲኣ ድማ፡ ናብ ስራሕ ዓለም ተዋፊራ። ሓዳር ጌራ ምስ በዓል ቤታ ብስራሕ ናብ ኣዲስ-አበባ ምስ ከደት ከኣ፡ ብኡ ኣቢላ ንኣመሪካ ቀጸላ፡ ክሳብ ሕጂ ኣብ ኣመሪካ ትነብር ኣላ። እቲ ቦኽሪ ሓወይ፡ ወዲ 17 ዓመት እንክሎ ስለዝተመርዓወ፡ መነባብሮ ገጠር ጸሊኡዎ ናብ ኣስመራ መጸኡ ነይሩ። ኣውቲስታ ኩይኑ እናሰርሐ እንክሎ ብዘጋጠሞ ናይ ማኪና ሓደጋ ኣይጸንሐን ሞይቱ። እቲ ምንኣሱ (ንዓይ ምዕባይ-ምዕባይ ማለትዮ) ድማ፡ ብሕማም ምኽንያት ኣብ 2009 ሞይቱ። ስለዚ፡ ኣነን እታ ኣብ ኣመሪካ ዘላ ሓብተይን ጥራይ ኢና ተሪፍና ዘለና።

እዞም ክንዲ ኣቦን ኣደን ኩይናም ዘዕበይኹም ወለዲኹ ናጽነት ርእዮምዶ? ኣብ ሎሚ ኩይንካ ኹን ንውዕለቶም ከመይ ምገለጽካዮም?

ኣነ ኣብ ልዕሊኡም ዘለኒ ፍቕሪን ኣኸብሮትን ኣዝዩ ልዑልዮ። ልክዕ ከም ውላዶም ኣረ ልዕሊ ውላዶም ጌሮም ስለዘዕበዩና፡ ዝኸትምና ዝበሃል ኣይትሰማዓናን። ብፍላይ ኣነ፡ ዝያዳ ምስ ዓባይ ጠቢቕ ስለዝዓበኹ፡ ኩሎም ደቃ ድማ ኣስተናቢራቶም ስለዝነበረት፡ ሓንቁቕዮ ዓብዮ ክብል ይኸእል። ኣብ ኣስመራውን ኣኮይ ልክዕ ከም ኣቦይ ኩይኑዮ ኣዕብዮኒ። ሰይተኮይውን ማዕረ ደቃ ዓይኒ-ዓይንና እናረኣየት እያ ኣዕብያትናን ኣምሂራትናን። ኣብ ሕጂ ኩይነ ክሓስቦ ከለኹ፡ ንሳቶም ከም ወለደይ ኩይናም ሓብሒቦም እንተዘየዕብዩኒ ኔሮም፡ ሎሚ ነብሰይ ኣብ ምንታይ ምረኽብኩዎ እንድዒ፡ ካልእ ሰብ ክኸውን ይኸእል ከምዝነበርኩ ወይ ታሪኽ ህይወተይ ካልእ መልክዕ ክሕዝ ይኸእል ከምዝነበረ ግን ርግጸኛ

እየ። ስለዚህ፡ ንሳቶም ንዓይ ኩሉ ነገር እየም ኔሮም። እንተኹነ፡ ዓባይን አኮይን ናጽነት ክርእዩ አይተዓደሉን። ሰይቲ አኮይ ግን ናጽነት ርእያ ኣብ 1995 እያ ኣብ ኣስመራ ዓሪፋ። ዝተሰለፍካሉ ግዜ፡ ዘውዳዊ ስርዓት ሃይለ ስላሴ ኣብ ቀይቀይ ዝነበረሉ፡ ድሕሪ ዓመት'ውን ካብ ዝፋኑ ዝተዓልወሉ እዋን እዩ ነይሩ።

ምስዚ ኣተሓሳሲርካ፡ ናብ ብረታዊ ቃልሲ ክትሰለፍ ዝደፋፋኣካ እንታይ ኔሩ?

ኣብቲ እዋን ዝነበርና መንእሰያት፡ ዳርጋ ኩላትና ረስኒ ሃገራዊ ስምዒትና ጥርዚ'ዩ ኔሩ። እዝከረኒ፡ ኣብ 1961 ብረታዊ ቃልሲ ክጅመር እንከሎ፡ ንእድሪስ ዓዋተ ከም ሓደ መለኮታዊ ሓይሊ ዘለዎ ፍሉይ ፍጥረት ጌርና ኢና ንቐርጾ ኔርና። እንትርፎ ብኻልእ ሓደጋ፡ ብጥይት ዝመውት ኩይኑ ኣይስምዓናን ኔሩ። ሽዑ፡ 'ጥይት ፈጸማ ኣይትቐትሎን እያ' እናተባህለ'ዩ ዝውረየሉ ነይሩ። ባዕልና መለኮታዊ ሓይሊ ሂብናዮ ኔርና ማለት'ዩ። መንግስቲ ኢትዮጵያ ከኣ፡ እዚ ጉዳይ'ዚ ኣዝዩ ስለዘስግኣን ዘሻቐላን፡ ኣብቲ እዋን ብጋዜጣ ከይተረፈ ንዕኡ ዝጸረር ዘመተታት ተካይድ ነይራ። ንሕና ግን ነቲ ናታ ዘመተ ብዙሕ ግምት ንህቦ ኣይነበርናን። ኣብቲ እዋን'ቲ ብዘይካ ጋዜጣ ዘመን ካልእ ጋዜጣ ስለዘይነበረ፡ ሬድዮ'ውን እንተኹነ ኩሉ ሰብ ስለዘይነበረ፡ እቲ ፕሮፖጋንዳ ንሰምዖ ኣይነበርናን። ስለዚ፡ እቲ ብዛዕባ ሃገርን ሃገራውነትን ምሕሳብ ሽዑ ኢና ጀሚርናዮ። ንናጽነት ካብ ዝነበረና ተርባጽ ተበጊስና'ውን ኣብ ኣስመራ ሽብር ጌርና ኢና። ኣብ ካልኣይን ማእከላይን ደረጃ ትምህርቲ ዝነበርና ኩላትና ተማሃሮ ዝተሳተፍናዮ ሽብር እዩ ኔሩ። ብዙሓት ካባና'ውን ተሓሲፎምን ተቐጥቂጦምን እየም። እዚ ኩነታት'ዚ፡ ነቲ ናትና ሃገራዊ ንቕሓትን ኣተሓሳስባን ሓፍ ኣቢሉዎዮ፡ ካብኡ ዝገደደ ከኣ፡ ዘውዳዊ ስርዓት ሃይለስላሴ ንኤርትራ ቀስ ብቐስ ክቆጸጸራ ምስ ጀመረ፡ ጭቆናን ግፍዒታትን ከም መሳርሒ ኣጀንዳታቱ'ዩ ተጠቐሙሎም።

ኣብ ርእሲ'ዚ፡ ኩሉ ትምህርቲ ብትግርኛን ዓረብን ዝወሃብ ዝነበረ፡ ብኣምሓርኛ ከምዝትካእ ጌሩዎ። እዚ ከኣ ነቶም መንእሰያት ኣብ ልዕሊ'ቲ ስርዓት ክቱር ጽልኣት ከነሕድር ድርኹት ፈጠሩልና። ኣነ ሽዑ፡ ሓንቲ ቃል ናይ ኣምሓርኛ'ውን ትኹን ኣይፈልጥን'ዩ ኔረ፡ ክፈልጥ'ውን ይደሊ ኣይነበርኩን። ኩላትና ከምኡ ኢና ኔርና። ከም ባዕዳዊ ቋንቋ ስለዝረኣናዮ፡ ክንርዕዎ ኣይክኣልናን። ወተሃደራት ናይቲ ስርዓት'ውን ኣብቲ ሽብር ንገብረሉ ዝነበርና እዋን፡ "እምቢ ያለ ሰው ጥይት ኣጉርሰው" - (እምቢ ዝበለ ሰብ ጥይት ኣኸሉሶ) እናበሉ'ዮም ዝፍክሩን ዘጋፍዑን ኔሮም። ስለዚ፡ ብኹሉ መለክዒታት ኣብ ልዕሊ'ቲ ስርዓት ጽልኣት ኔሩና። 'ኣምሓር ምዕቡላት ኣይኩኑን፡ ንሶት እየም፡ ሓለውቲ ኣእዱግ እየም' ዝብል ኣመለኻኻታ'ውን ስለዝነበረና፡ ብኣኣም ክንግዛእ፡ ብኣኣም ክንመሓደር ፈጸሙ'ዩ ምውሓጥ ኣብዮና። ስለዚ፡ እዚ ኩሉ'ዚ ተደማሚሩ፡ ነቲ ናትና ንቕሓት ክብ ኣቢሉዎ እዩ። ዋላ ናብ ኣዲስ-አበባ ምስ ከድና፡ እቲ ኣብ ኣስመራ ዝነበረና ኣተሓሳስባ ኣይተለወጠን። እኳ ድኣ ጽልኣትና ኣብቲ ስርዓትን ሃገራዊ ስምዒታትናን መሊሱ'ዩ ገንፊሉ። እዝከረኒ፡ ኢትዮጵያውያን ተማሃሮ ብማርክሳዊን ለኒናዊን ስነ-ሓሳብ'ዮም ዓቢዶም ኔሮም። እቶም ኤርትራውያን ዘበልና ግን፡ 'እዚ ስነ-ሓሳብ'ዚ ኣይምልከተናን እዩ' ኢና ንብል ኔርና። ምክንያቱ፡ ኢትዮጵያውያን ነቲ ስነ-ሓሳብ ንሕብረት'ዮም ዝሰብኩሉ ኔሮም። ንሕና ግን ዓድናን ዶብናን ፍሉጥ ስለዝኹነ፡ ናጽነት ጥራይ እዩ ዘድልየና ኔሩ። ናይ'ዚ ኩሉ ተቓውሞን ካልእን ውጽኢት ከኣ፡ ናብ ገድሊ ክንጽንበር ጌሩና። ይቕጽ

ብድሕሪዚ እሞ እቲ ናይ ገድሊ ጉዕዞ ከመይ ነይሩ?

ምስ በዓል መን ከ ኢኻ ነቐልካ? ኣብ መወዳእታ ናይ 1972፡ ኤርትራውያን መንእሰያት ኣብ ኢትዮጵያ ‘ጥሒሻ’ ትብል ሓንቲ ምስጢራዊት ጉጅለ መስሪቶም ኔሮም። እቲ ኣቃውማ ብዋህዮ እዩ ኔሩ። ኣብታ ዋህዮና ከኣ፡ ኣነ፡ ሃይለ ምሕጾን (ዶክተር)፡ ብእምነት ኣሕመድ (ኣብ ሜዳ ተሰዊኡ)፡ ዕቕባይ መስፍን (ሕጂ ኣብ ሚኒስትሪ ህንጻ ኣሎ)፡ ከምኡውን ሰለሞን ሰዩም ኣብ ኮሚሽን ስፖርት ኣሎ። ሓሙሽተ ኣባላት ኢና ኔርና። ሃይለ ምሕጾን ቅድመና እዩ ተሰለፉ። ኣብ ሜዳ ብዘይካ ኣጋር ሓኪም ዓቢ ሓኪም ስለዘይነበረ፡ ብጠለብ ውድብ እዩ ቀዲሙና ናብ ሜዳ ተሰለፉ። እቶም ዝተረፍና ነቲ ምስጢራዊ ውዳቦ’ኳ እንተቐጸልናዮ፡ ብዘይካ ወርሓዊ ውጽኢት ምኽፋልን መድሃኒታት ምግባእን ብዙሕ ኣድማዒ ስራሕ ሰሪሕና ክብል ኣይክእልን። ኣብ መንጎ፡ እቲ ምስጢራዊ ምንቅስቃሳትና፡ ብሓይልታት ጸጥታ ናይቲ ስርዓት ተፈሊጦ ብእምነት ኣሕመድ ስለዝተኣሰረ፡ ከይንትሓዝ ፋሕፋሕ ኢልና። ንህደን ከምዘለና ምስ ፈለጥና ድማ፡ ናብ ሜዳ እንወጽኡል መገዲ ከናዲ ግድነት ኰይኑና። ካብ ኣስመራ ክጋደል ዝደሊ ሰብ፡ ንቐድም መውጽኢ መስመር’ዩ ዝዳለወሉ። ብድሕሪኡ ቦታ መስመር ሰተት ኢሉ ይወጽእ ኔሩ።

ፍሰሃዩ ሃይለ (ኣፍሮ)

ንሕና ግን፡ ኣብ ኣዲስ-አበባ ስለዝነበርና፡ በዩን ከምእንወጽእ ዋላ ሓንቲ ኣፍልጦ ኣይነበረናን። ኣብ መወዳእታ ግን፡ መውጽኢ መገዲ ከናዲ ኢልና ተበጊስና። ብዘይካና ኣብ ካልኦት ዋህዮታት ተጠርኒፎም ዝነበሩ 10 ዝኾኑ ኣባላት እውን ኣብ ሃድን ጸጥታ ኢትዮጵያ ኣትዮም እዮም። ሽዑ ዕቕባይ መስፍን ኣብ ድሬዳዋ ስለዝነበረ፡ እቲ ኣብ ልዕሊ ብእምነት ኣሕመድ ዘጋጠመ ማእሰርቲ ከይፈለጠ እንከሎ ኣብ ቀይዲ ኣትዮ። ሒዞም ናብ ኣዲስአበባ ምስ ኣምጽእዎ ከኣ፡ “እቲ ትነብረሉ ገዛ ኣርእየና” ኢሎሞ። ናብ ገዛኡ ምስ

መጽሐ፡ ሓወ. ኣብኡ ይጸንሖም፡ ግን ኣይኣሰሩዎን። ንኣትወሉ ቦታታት ኩሉ ይፈልጦ ስለዝነበረ ከኣ፡ ጎዩ ናባና ብምምጻእ ብዛዕባቲ ኣብ ልዕሊ ሓወ. ዘጋጠመ ኩነታት ሓቢሩ፡ ቀልጢፍና ክንስወር ከምዘለና ነገሩና። ካብታ መዓልቲ እቲኣ ጀሚርና ድማ፡ ገዛ እናቐየርና፡ ሓንሳብ ኣብ ሆቴላት እናሓደርና ንወርሒ ዝኣክል ኣብ ውሽጢ ኣዲስ-አበባ ተሓቢእና። ምክንያቱ፡ ሰሊኹና ክንወጃሉ እንክእል ዕድል ኣይነበረናን። ኣብቲ ተሓቢእና ዝነበርናሉ ግዜ፡ ሓደ ምስ ብዓል ብእምነት ኣሕመድ ዝመሃር ዝነበረ ግን ከኣ ኣባል ቀህዮ ዘይኩነ ዜጋ (ዶ/ክ መኮነን ሃይለ ደሓር ኣብ ሜዳ ተሰዊኡ) ብገለ ኣቢሉ ኩነታትና ስለዝፈለጠ፡ ብቐጻሊ ይረኽበናን ሓበሬታ ይህበናን ኔሩ። ኣብ መወዳእታ ከኣ፡ ንሓደ ከማና ኣባል ረኽቡ፡ ካብ ኣዲስ-አበባ ወጺእና ናብ ሜዳ ኤርትራ ንኣትወሉ መገዲ ክህንድሰልና ነገሮ። መገዲ ሰሊጡ ተባሂሉ፡ ኣብ ኣስመራ ምስ ኣተና፡ ክንረኽቦም ንክእል ሰባት ከይተሓበሩና ክንብገስ እናበልና ከለና፡ እቲ ምስ ዶ/ክ መኮነን ክራኽብ ዝጀመረ ውዳብ ኣባል ከኣ ተታሒዙ። ብድሕሪዚ መሬት ከም ኣፍ-ዕንቅጥ ጸቢባትና። እቲ ወዲ ግን ኣዝዩ በሊሕ ስለዝነበረ፡ ምስ ተታሕዘ፡ “ናይ ኩሉ ግዜ መራኽቢና ኮለጅ ህንጻ እዩ” ብምባል ነቶም ዝሓዙዎ ኣባላት ጸጥታ መሪሖም ናብቲ ኮለጅኦ ከይዱ። ምክንያቱ፡ ንሕና ሽዑ ናብቲ ኮለጅ ገጽና ተንከስ ከምዘይንብል ይፈልጥ ስለ ዝነበረ። ከምቲ ዝሓሰበ ድማ፡ እቶም ወተሃደራት፡ ንዓና ክረኽቡ ኣብቲ ቀጽሪ ናይቲ ኮለጅ ምሉእ መዓልቲ ክከታተሉኳ እንተወዓሉ፡ ዝሓዙዎ ሰብ ኣይነበረን። እቲ ንሓድሕድና ንረዳዳኣሉን ንራኽቡሉን ዝነበርና ኣገባብ ክፍለጥ ስለዝክእል፡ ተኸታቲሎም ብቐሊሉ ከይሓዙና ከለዉ ቀልጢፍና ክንጠፍእ ወሰንና። ዝሓዘና ሒዘና ድማ ነቐልና። ሓደ ካብቲ ሽዑ ክንጥቀመሉ ዝተሞህበና ኮዳት፡ ኣብቲ ናይቲ እዋን ዝውቱራት ዝነበራ ሰማያዊ ርእሰን ብጫ ዝሕብረን ፒሮ እዩን ኔረን።

ኣውቶቡስ ክንስቀል ናብ እንዳ-ኣውቶቡስ ምስ ከድና፡ ኣብ ክንዲ ትኽ ኢልና ብሳታዮ ንኣስመራ ንብገስ፡ መገዲ እናቐራረጽና ክንከይድ ንድሕነትና ዝሓሸዮ ኢልና ስለዝደምደምና፡ ኣብቲ እንዳ-ኣውቶቡስ ምስ ከድና፡ ብኣጋጣሚ ሓብተይ ኣብ ኣዲስ አበባ ዝቐመጣ ዝነበራ ደቂ ኣኮይ ዝብጽሓና ተማሃሮ ናብ ኣስመራ ከተፋኑ ምስ ሰብኣያ ኣብኡ ንረኽባ። ሽዑ እቲ ሰብኣይ ሓብተይ ንሰሎሞን ምስ ረኣዮ፡ ቀርቀብ ኣቢሉ ሒዞም። “ገዛና ክሳብ ሕጂ ስለዘይተፈተሸ፡ ክትመጹ ትክእሉ ኢኹም፡ ንፍስሃዩ ግን ግድን ገዛ ክመጽእ ከምዘለዎ ንገሮ” እናበለ ክነግሮ ከሎ፡ ብኣጋጣሚ ሓደ ብደቡብ ኢትዮጵያ ዝመጽእ ከማና መንእሰይ፡ ከምታ ንረዳዳኣላ ዝነበርና ኮድ ትመስል ቆቢዕ ወድዩ ምስ ረኣናዮ፡ ሰሎሞን ስዩም ከይዱ፡ “ፒሮባ ሓንሳብ ሃበኒ” ይብሎ፡ ኤርትራዊ ምጻኑ ስለዝገመተ። እታ ዝሃበ ፒሮ እንተረኣናዮ ድማ፡ ንሳ - እታ እንጥቀመላ ዝነበርና ኮድ ኩይና ትጸንሕ። ብድሕሪዚ፡ እቲ ወዲ ኣባልና ምጻኑ ርግጸኛታት ኩይንና። ንሜዳ ይኸይድ ከምዘሎ ገሚትና ድማ፡ “ንሕና’ውን ከማኻ ንሜዳዮ ዘሎ መደብና’ሞ፡ መገዲ በዩን ከምዝውጸእ በጃኻ ሓግዘና” ንብሎ። እቲ ወዲ ግን፡ መንነትና ግዲ ኣጠራጢሩዎ ኩይኑ፡ ኣዝዩ ፈሪሁ። “ኣነ ከምዚ ትብሉዎ ዘለኹም ኣይኩንኩን፡ መገዲ ዝበሃል ኣይፈልጥንዮ፡ እንታይዶስ ኣበይዶስ” ኢሉና። ብድሕሪዚ ንሕና ምብጋስ እንተዘይኩይኑ፡ ካልእ ምርጫ ስለዘይነበረና፡ ነቲ ወዲ ብዛዕባና ዝኹነ ሓበሬታ ከዩምሉቕ ኣጠንቂቕና ብምፍናው ኣውቶቡስ ንስቀል። ካብኡ ተበጊስና ምሉእ መዓልቲ ክንገግዝ ውዲልና ጎንደር ንኣቱ። ኣብኡ ሓዲርና ድማ እንደገና ኣብ ካልእ ኣውቶቡስ ተሳፊርና ኣስመራ ኣቲና። ኣብ ኣስመራ፡ ኩሎም ኣዕሩኽትና ኣብ ባር ፖርቲኮ ይዘናግዑ ከምዝነበሩ ንፈልጥ ስለዝነበርና ንሓደ ካብኡቶም ቴለፎን ደዊልና ንጽውዖ። እቲ ወዲ፡ ቐድሚኡ ናብ ኣዲስ-አበባ መጺኡ ኣብ ዝነበረሉ፡ ብዛዕባ ገድሊ

ኤርትራ ብዙሕ አዕሊሉና ስለዝነበረ፡ አባል ክኸውን ይኸእልዮ ኢልና ኢና ንዕኡ ደዌልናሉ። ኣብዚ ናይ ሎሚ ጐደና ሰማእታት ኣብ ዝነበረት ባር ቃኘው ድማ ተቋጺርናዮ ምስ ረኸበና፡ ይስንብድ። ምክንያቱ፡ ብሓይልታት ጸጥታ ኢትዮጵያ ንህደን ምህላውና ሰሚዑ ስለዝጸንሙ። ኣብ ኣስመራ ዳርጋ ኩሉ ሰብዮ ኩነታትና ሰሚዑዎ ኔሩ። እቲ ወዲ፡ ካብ ኣዲስ-አበባ ከመይ ኣቢልና ኣስመራ ከምዝኣተና ገረሞ። ዝገበረ ጌሩ ንሚዳ ንወጽኡሉ መገዲ ክፈጥረልና ምስ ተወከስናዮ፡ ዘይከም ትጽቢትና ኣባል ኩይኑ ኣይጸንሓናን። ግና፡ ኣባላት እዮም ኢሉ ንዝጥርጥርዎ አዕሩኸቱ ነጊሩ መውጽኢ መስመር ኣዳለወልና። ብድሕሪዚ፡ ምስቲ ከውጽኣና ዝተመደበ “በረምበራስ” ብዝብል ሳን ዝፍለጥ ኣባልና ኣብ ከባቢ ጃልያ ንቋጸር። እቲ ወዲ ቅድሚኡ ዘይንፈልጦ እኳ እንተነበርና፡ ሓደ ካብቶም ንፈትዎምን ነድንቆምን ሰባት ኮይኑ ረኸብናዮ። ኣብታ ቦታ ምስ ተራኸብና፡ ንኣንፈት ዓዲ-ንፋስ ሓዘና ይብገስ። እታ ዕለት፡ 15 ሓምለ ብግእዝ እያ ኔራ። ንጽባሒታ 16 ሓምለ ድማ፡ ጃንሆይ ዝተወልዱላ ዕለት እናተባህለት ስለትጥቀስ፡ ኣብታ ዕለት ኩሉ ግዜ ጽኑዕ ሓለዎ ኣሎ። በረምበራስ፡ ብሓደ መዓልቲ ኬድና ነቶም ብጸትና ክንረኸቦም ከምዘይንኸእል ፈሊጡ፡ ኣብ ጉዕዞ ከጽንሓና ዝኸእል ኣስቤዛ ዓዲጉልና። ሽዑ ኮማንዲስ እዮም ሓለዎ ኔርዎ። መታን ከይጥርጥሩኖም ኣብ ሓደጋ ከይወድቑ ኢሉ ከኣ፡ “ንሰኹም ከም ደቂዚ ከባቢ ተመሲልኩም ዋዕ-ዋዕ እናበልኩም ሱቕ ኢልኩም ሕለፉ፡ እንተ ሓቲቶምኹም ከኣ ‘ዓዲ-ንፋስ እዩ ዓድና’ ትብሉዎም፡ ኣነ ግን ብኸልእ መገዲ ክወጽእ እዩ” ይብሉና። ነቲ ዝዓደገልና ባኒ ኣብ ዘምቢልዮ ኣንጠልጠሉዎ ኔሩ። ኣብ ትሕቲ እቲ ባኒ ድማ ናይ ኢድ ቦምባ ኤፍ-1 ሓቢኡ ኔሩ። ንሕና ብዘይ ዝኹነ ጸገምኳ ነቲ መገዲ እንተሓለፍናዮ፡ ንሱ ግን ከይፍተሽሞ ህይወቱ ኣብ ሓደጋ ከይወድቑ ሰጋእናሉ። ግና ቀልጢፉ ኣርኪቡና። ዘምቢሉ ተፈቲሹኳ እንተነበረ፡ ባኒ ምኳኑ ምስ ረኣዩዎ ኣብኡ ከሎ ሕለፍ ኢሎም። ካብኡ ተታሓሒዝና ድርፎ ኣቲና። ሂወት ገድሊ ከኣ ተጀሚሩ።

ኣብ ድርፎ በዓል መን ተቐቢሎምኹም?

ድርፎ ምስ ኣተና፡ ዳርጋ ሽድሽተ መዓልቲ ኢና ኣብኡ ጌርና። ክረምቲ ብምንባሩ በለስ ስለዝነበረ፡ ዳርጋ ናይ መግቢ ጸገም ኣይነበረናን። ድሕሪ ሰሙን ኣቢሉ ይኸውን ክልተ ተጋደልቲ ናይ ሀ.ሓ.ኤርትራ ሕሹኸሹኸ ሰሚዖም ኣብቲ ተሓቢእናሉ ዝነበርና ኣብላስ መጺኦምና። ሓዞምና ኸኣ ናብቲ ካልኣት ተጋደልቲ ዝነበርዎ ቦታ ወሰዱና። ኣብኡ ድማ በዓል ወልደንኪኤል ሃይለ፡ መሓሪ ዕቕባዝጊ፡ መብራህቱ ተኸለኣብ (ቫይናክ)ን ኣብራሃ ዓንደብርሃንን ዝርከቡዎም ብርክት ዝበሉ ተጋደልቲ ጸኒሖምና። ሎሚ ዳርጋ ኩሎም የለዉን፡ ተሰዊኦም እዮም።

ካብኡኸ ጉዕዞኹም ናበይ ኔሩ?

በዓል ወልደንኪኤል ሃይለ ምስ ተቐቢሉና፡ ክጋደሉ ኢሎም ካብ ዓድታት ካርነሽም ዝመጽኡ ሸሞንተ ዝኹኑ መንእሰያትውን ብብሓደ ስለዝተጸንበሩና፡ ምስኦም ከባቢ ወርሒ ጸኒሕና። ሽዑ ብኣጋጣሚ ካብ ሳሕል ክልተ ሓይልታት ንኸበሳ መጺኦን፡ ምስ ሰራዊት ኢትዮጵያን ጀብሃን ኣብ ቀጻሊ ውግእ ስለዝነበሩ ከኣ፡ ዓቕሚ-ሰብ የድልየን ኔሩ። ንሕናውን ኣካላዊ ብቕዓትና ተመሓይሹ ስለዝነበረ፡ ደልዲልኩም ኢኹም ዝተባሃልና 11 መንእሰያት ምስተን ሓይልታት ጸንቢሮምና። ከይተዓለምና ምስኣተን ብረት ዓጢቕና ማለትዮ። ክሳብ ታሕሳስ 1973 ኣብ ከበሳ ድሕሪ ምጽናሕ ድማ፡ ጸላኢ 316 መዓልታት

ዝቐጸሎ ዓቢ ወፍሪ ስለዘበገሰ፡ ነቲ ናይ ድሕሪ መስመር ቦታና ገዲፍና ናብ ሳሕል ኬድና። እቲ ሽቡ ዝነበረ ናይ ቃልሲ ሃዋህው ከ ከመይ ነይሩ? ኣብቲ ኣነ ዝተሰለፍኩሉ እዋን፡ 8 ሓይልታት እየን ኔረን። ሓንቲ ሓይሊ ከኣ 60 ተጋደልቲያ ትጥርንፍ። ስለዚ፡ ህዝባዊ ሓይልታት ኣብቲ እዋንቲ 500 ዓቕሚ-ሰብ ኔሩዎ ማለትዮ። ኣብ መንጎዞን ሓይልታት ልዑል ውህደትን ሓድነትንዮ ኔሩ። በቲ ምስ ጀብሃ፡ በቲ ከኣ ምስ ጸላኢ ይረባረባ ኔረን። ጀብሃ ኣብ ታሪኻ ጌራቶ ዘይትፈልጥ ዓበይቲ ስርሒታት ይፍጽማ ኔረን። ንሰራዊት ኢትዮጵያ ኣጸሊለናኦየን ኔረን እንተበልኩ ምግናን ኣይኩነን። ንኣብነት፡ ኣብ ግራት ኣውሊዕ ዘካየድኦ፡ ንሕና ድማ ከም ሓደስቲ ተጋደልቲ መጠን ንፈለማ ግዜ ጥይት ዝተኩስናሉ ውግእ፡ ጸላኢ ማእለያ ዘይብሉ ሬሳታት ዛሕዚሑ ከምዝምለስ እዩ ኮይኑ። እቶም ኮማንዳኒ ንጀብሃ ኣብ ኩናት ጽቡቕ ጌርም ስለዝፈልጡዎ፡ ዳርጋ ይንዕቁዎ ነይሮም። ንሕና ኣብቲ ኩናት ክንኣቱ ከለናውን ኣብቲ መጀመርያ ጀብሃ ኢና መሰልናዮም ኔርና። ስልቲ ናይቲ ኩናት ምስ ረኣዩዎ ግን፡ ጀብሃ ከምኡ ጌራ ኣትኪላ ከምዘይትዋጋእ ስለዝፈለጡ፡ ራዕዲዮ ኣትዩዎም። ጀብሃ፡ እቲ ሽቡ ዝነበረ ኩነታት ኣንጻራ ምጻኑ ኢያ ተገንዚባቶ። ኣንጻርና ቀጸሊ ውግእን ናይ ፕሮፓጋንዳ ዘመተን ተካይድ ነይራ። ኣብ ኣመሪካ ዝነበሩ ኤርትራውያን መንእሰያት፡ ህዝባዊ ሓይልታት ናብ ከበሳ ትድይብ ከምዘላ ምስ ሰምዑ፡ ካብቲ ዓዲ ዝሰደዱልና ጃኬታት ኔሩ። ጀብሃ ድማ ነቲ ጃኬታት ተኸዲንናዮ ምስ ረኣየትና፡ “እዚኣቶም ምስ ኣመሪካን ኢትዮጵያን ውሽጣዊ ስምምዕ ኣለዎም፡ ከምኡ ስለዝኹኑዮም ኣመሪካ ጃኬት ከዲናቶም” እናበለት ተጸልመና ኔራ። ንሕና ድማ፡ እዚ ሓሶት ምጻኑን እቲ ሓቂ ካልእ ከምዝኹነን ንህዝቢ ከነረድእ ንጽዕር ነበርና። ኣብ 1975 ህዝባዊ ሓይልታት ኣብ ከባቢ ኣስመራ ምስ ጸላኢ ከቢድ ወተሃደራዊ ግጥም ኣካይዳ ዓበይቲ ዓወታት ምስ ኣመዝገበት ከኣ፡ ህዝቢ እንታይነታ ብዝያዳ ክበርሃሉ ጀሚሩ። ኣብቲ ውግእ፡ ንሕና ንጸላኢ ደፊእና ናብ ኣስመራ ከነእትዎ ከለና፡ ጀብሃ ግን ብኣንጻሩ ናብ ዓንሰባያ ወራዳ። ሚዛና ከምዝፈኹስ ምስ ፈለጠት ከኣ፡ ከም ደላዩትን ተሓላቂትን ስምረት ኩይና ቀዲማ ወከልታ ናብ ምክትል ዋናጽሓፊ ህዝባዊ ሓይልታት ልኢኻ። እቶም መልኣከ ተኸለ ዝርከቦም ልኡኻት ምስ ዋና-ጽሓፊ ምስ ተራኸቡ፡ ነቲ ናይ ስምረት መስርሕ ዘቀላጥፋ ካብ ክልተኡ ወገን ሽማግሌታት ክቐማ ጸውዒት ኣቕሪቦም። ብድሕሪዚ፡ እተን ዝነበራ ኩለን ሓይልታት ወኪላት ክሰዳ ተሓበረን። ኣነ ከኣ ካብ ክፍሊ ሃንደሳ ታራ ኣባል ከለኹ ወኪል ናይታ ዝነበርኩዎ መስርዕ ኩይን ናብቲ ኣኼባ ክኸይድ ተመዘዘ። እቲ ኣኼባ ኣብ ሰለሙና እዩ ኔሩ።

ድሕሪቲ ንመስርሕ ስምረት ከቀላጥፍ ተባሂሉ ኣብ ሰለሙና ዝተኸደደ ኣኼባ ናብ 06 ተመዲብካ ማለት ድዩ?

እወ፡ ድሕሪ ኣብ ሓይልታት ምስላፊይ ከም ሃንደሳ ኩይን ከባቢ ዓመት ምስ ገበርኩዮ ናብዚ ኣሃዱ ተቐይረ። ኣብቲ ናይ ሰለሙና ኣኼባዮ ሓደ ካብቶም ናይ 06 ዝነበሩ ሓለፍቲ፡ ‘እዚ ወዲ የድልየና እዩ’ ኢሉ ናብቲ ኣሃዱ ከምዝቐየር ገይሩ። ኣነ ግን፡ ሽቡ መራሒ መስርዕ ከማን ዘይበጸሕኩ ተራ ኣባል ስለዝነበርኩ፡ ስራሕ ናይቲ 06 ዝበሃል ኣሃዱውን ከቢድን ፍሉይን ኩይኑ ስለዝተሰምዓኒ፡ ከመይ ኢሉ ይኸውን ኢሊ ተማገብተየ። “ኣነ ዓቕሚ ዘይብለይ እንከለኹ፡ ስለምንታይ ናብዚ ትሰሕበኒ” ብምባል ከኣ ምስቲ ሓበሬታይ ዘሕለፈ ሓላፊ ዳርጋ ተባኢሰየ። ኣብ መወዳእታ ግና፡ “እንተድኣ ኣብ ስራሕ ሰነፈ፡ እቲ ውርደት ንዓኻዮ” ኢሊ ስርሓይ ጀሚረ። ንሱ ግን ከምዛ ዝዋዘዩሉ ዘለኹ

ስሊሜን ጥራይ'ዩ ሱቕ ኢሉ። እቲ ዝገረመኒ ድማ፡ ምክትል ዋና-ጽሓፊ፡ ካብቶም ኣብቲ ኣኼባ ዝተመረጸና ሓሙሽተ ሽማግሌታት፡ ነቶም ሰለስተ ኣብ ኣገዳሲ ውድባዊ ዕማም ተዋፊርና ከምዘለና ብምሕባር፡ የድልዩ እዮም ኢሉ ካብታ ሽማግሌ ኣትሪፉና። ንወልደንኪኤል ኣብራሃ (ሽዑ ናይ ሸቃሎ ወዳቢ እዩ ኔሩ)፡ ንኣልኣሚን መሓመድ ስዒድ (ናይ ዜና ሓላፊ ኔሩ)ን ንዓይን ማለት'ዩ። ኣነ ጥራይ'የ ዝኹነ ሓላፍነት ዘይነበረኒ'ምበር፡ ንሳቶም ክልተኣም ዓበይቲ ሓለፍቲ'ዮም ኔሮም። ብዝኹነ፡ ምስ ወልደንኪኤልን ፓፓዮን ኣራሺቡ፡ ናብ 06 ተመዲበ ከምዘለኹ ብምሕባር ኣፋንዩና። ሽዑ ተታሓሒዝና ብኣ ኣቢሊ ንድርፎ ደይበ።

ስለዚ 06 ንፈለማ ግዜ ብኣኹም'ዩ ቆይሙ ማለት ድዩ?

ኣይፋሉን፡ ቅድሚና'ዩ ቆይሙ ጸኒሑና። ንሕና ኣቃውማኡ ተጻፊፉ ናብ ስራሕ ምስ ተኣትወ ኢና ተጸንቢርናዮ። እቲ መምርሒታቱ ንጹር እዩ ኔሩ። እቲ ዕላማታቱ ከኣ፡ ምስጢራውያን ውድባት ኣብ ከተማታት ምቛም፡ ኣብ ፖለቲካዊን ወተሃደራውን ንጥፊታት ከምዝሳተፉ ምግባር ወይ ምምሃር፡ ቁጠባዊ ኩነታት ናይቲ ውድብ ዘጎልብት ንጥፊታት ከምዘካይዱን፡ ኣብ ህዝቢ ከኣ ብተዘዋወረ መገዲ ኅስንስ ከምዝገብሩን ምግባር፡ ከምኡ ድማ ንኻልኦት ከምዝውድቡ ምግባር እዩ ኔሩ። ኣቃውማ ናይተን ቀህዮታት ድማ፡ ነፍሲ-ወከፊን ካብ 5 ክሳብ 7 ኣባላት ነይሮመን። ቀህዮ ኣባላታ እንተበዚሑም፡ ናብ ጉጅለ'ያ ትሰግር። ጉጅለ ብሓሙሽተ ቀህዮታት ትቐውም ማለት'ዩ። ብሓጺሩ፡ እቲ ኣወዳድባ ካብ ቀህዮ ክሳብ ጨንፈር'ዩ ዝዝርጋኡ ኔሩ። እቲ ኣወዳድባ ኣዝዩ ንጹር ስለዝነበረ፡ ኣብ ስራሕ ብዙሕ ዘጠራጥር ነገር ኣይነበረን። ብዓል ወልደንኪኤል ኣብቲ ኣሃዱ ቅድመይ ስለዝነበሩ፡ እቲ ኣሰራርሓታት ንሳቶም'ዮም ዝሕብሩኒ ኔሮም። ብሳላኦም ድማ ተመኩሮ እናቐሰምኩ ከይደ። ሓደ ግዜ፡ ምክትል ዋና-ጽሓፊ ናብ 06 ደብዳቤ ልኢኹ፡ “ሰራዊትና 20 ካብ 100 ጥራይ'ዩ ዓጢቑ ዘሎ፡ ስለዚ፡ ኣብቲ እትገብሩዎ ናይ ምውዳብ ንጥፊት፡ ነዚ ኣብ ግምት ኣእቲኹም ስርሑ” ክብለና እዝከረኒ። ሓቁ'ዩ ኔሩ፡ ምክንያቱ፡ እቶም ብዝተፈላለዩ መገዲ ዝሰለፉ ዝነበሩ መንእሰያት፡ መብዛሕትኦም ዕጥቂ ስለዘይረኽቡ፡ ኣብ ሓይልታት ይውዝዑ ኣይነበሩን። ከምኡ ስለዝኹነ፡ ኣብ ማእቶታ'ዮም ዝዋፈሩ ኔሮም። ንኣብነት፡ ነታ ጽርግያ ሓርነት ትበሃል ካብ እማህሚመት ናብ ሰለሙና እተእቱ መንገዲ ንምጽራግ ጥራይ ዳርጋ ዓመት ሃሊኹም። ስለዚ ንሕና፡ ነቲ ብምክትል ዋና ጽሓፊ ዝተባህለና መምርሒ ተኸትልና፡ ናይ ምውዳብ ንጥፊታትና ብዓወት ነሰላሰል ነይርና። እዚ ከኣ ብቐንዱ ውጽኢት ናይ'ቲ ካብ ቅድም ዝነበረ ኣንዊሕካ ናይ ምሕሳብ ዓቕሚ ዝተረኽበ'ዩ ነይሩ።

ናብ ድርፎ ምስ መጻእኩም፡ እንታይ ኢኹም ክትሰርሑ ጀሚርኩም?

እቲ ስራሕ እዚ ዝጠቐስኩዎ እዩ። ሽዑ ናይ ፖለቲካዊ ትምህርቲ ጽሑፋት ስለዘይነበረ፡ ብኢድ እናጽሓፍካ ኢኻ ተዳሉዎ። ሽዑ ኣብ ሜዳ ነፍሲ-ወከፍ ተጋዳላይ ብኢዱ ጽሑፉ ኣብ ሳንጣኡ ዝገብራ ኖት-ቡክ ኔራቶ። ንሕና'ውን ብተመሳሳሊ ነቶም ኣባላትና ናይ ፍርቂ ሰዓት፡ ሓደ ሰዓት ናይ ቃል ትምህርቲ ንህቦም ኔርና። ብፍላይ ነቶም ንጡፋት ኣባላት፡ ብኢድና እናጽሓፍና'ውን ጽሑፋት ንህቦም ኔርና። ዳሕራይ ግን፡ ጽሑፋት እተባዛሕ ማሸንን ጽሑፋት ማኪናን ካብ ኣስመራ ኣውጺእና። በዚ ድማ ናይ ፖለቲካ ጽሑፋት ናብ ኣስመራ ክንዝርግሕ ጀሚርና ማለት'ዩ። ኣብ ቁጠባዊ መዳይ'ውን መምርሒ ንህቦም ኔርና። ዝኹነ ንውድብ ዝጠቐም ክምንዛዕ ዝኸእል ንብረት ጸላኢ ወይ ገንዘብ ምውጻእ፡

ሐደ ካብቲ ስራሕ ናይቶም አባላት እዩ ኔሩ። አብ ርእሲዚ፡ ነቶም ጸረሰውራ ዝኹኑ ሐደ ሐደ ከድዓት'ውን ናይ ምቕንጻል ዕማም ኔሩዮ። እንተኹን፡ አብቲ እዋን ደርጊ እንታይ'ዩ ዝገብር ኔሩ፡ ንሐደ ሰብ እንተቐትልካሉ፡ ን20 ወይ 30 ሰለማውያን ሰባት ብኣልማማ ስለዝርኸን ዝነበረ፡ ህዝቢ ከአ ቀሩብ ክስምዖ ጀሚሩ። “ክሳራ'ዩ ተገደፍኩሞ ይሓይሽ” ተባሂሉ እቲ ምቕንጻል ከምዝቋረጽ ኩይኑ። እቲ ካልእ ፖለቲካዊን ቁጠባውን ንጥፊት ግን አበርቲዕና ንሰርሓሉ ኔርና ክብል እኸእል። ብኣና አቢሉ ንሚዳ ዝወጸ ንብረትን ገንዘብን ማእለያ ኣይነበሮን። ኩሉ ድማ ሐደ ብሐደ አብ ጸብጻባትና ተሰኒዱ ኣሎ። ተልእኾ 06 ክሳብ ክንደይ ከቢድ ኔሩ ትብል? ክብደት ኔሩዎዮ፡ ግን ብብመድረኹ ይለዋወጥዮ። ካብ 1975 ክሳብ 1977 ዝነበረ ግዜ፡ እቲ ንጥፊት ናይ 06 ብተዛማዲ ዳርጋ ልሙጽ (smooth) እዩ ኔሩ ክበሃል ይከአል። ምክንያቱ፡ ኩሉ ሰብ'ዩ ክውደብን አብ ስራሕ ክሳተፍን ዝደሊ ነይሩ፡ ናይ ጸላኢ ሓይሊ ከማን ክሳብ ክንድዚ ብርቱዕ ኣይነበረን። ምክንያቱ፡ ጸላኢ ንርእሱ ብዙሕ ሰራዊት ኣይነበሮን። ማለተይሲ፡ እቲ ‘ሁለተኛ ክፍለ-ጦር’ ዝበሃል ጥራይ'ዩ አብ ኤርትራ ኔሩዎ። ንሱ ከማን፡ አብ ኩለንተን ሰሜን ዝበሃላ ዝነበራ ክፍላተ-ሃገር ናይ ኢትዮጵያ እዩ ተዋፊሩ ዝነበረ። ድሓር ግን ኩነታት ናይ ኤርትራ እናበርቲዕ ምስ ከደ ናብ ኣስመራ ተሰብሲቡ። ምክንያቱ፡ አብ ቤገምድር፡ ጎጃም፡ ወሎ፡ ትግራይን ካልኣት ከባቢታትን ብዙሕ ከሰግኦ ዝኸእል ምንቅስቃሳት ስለዘይነበረ። እንተኹን፡ ሐደ ክፍለ-ጦር 10 ሽሕ ወተሃደራት ዝሓቑፊ ስለዝነበረ፡ ምስቲ ናትና ዓቕሚ ክነጸር እንከሎ ቀሊል'ውን ኣይኩነን ኔሩ። እቲ ፍልልይ፡ አብ ናይ ምውጋእ ብቕዓት'ዩ ኔሩ። አብኡ፡ ሓይልታትና ጽቡቕ ጌረን በሊጸናኦዮን። ብፍላይ አብቲ አብ ከባቢ ዓዲ-ንፋስ ዝተኻዩደ ናይ መጀመርያ ውግእ፡ እቲ ክፍለ-ጦር ብቕዓቱ ልክዕ ከም ዳሕራይ ዝመጸ ዘማች እዩ ኔሩ። ምስ ግዜ ግን እናተመኮረን እናሓየለን መጸኢ። ንሕና ድማ፡ ብፍላይ አብ 1977፡ ብዙሓት ከተማታት ሓራ ምስ ኩና፡ 6 ሽሕ ዝኹኑ አባላት አብ ኣስመራ ኔሮምና። ውፋያት፡ ተኻፊልቲ፡ ከምኡ ድማ ተደናገጽቲ እናበልና አብ ሰለስተ ኢና ከፋፊልና ንርእዮም ኔርና። ክንድዚ ዝኣኸሉ አባላት አብ ሓንቲ ከተማ ክህልዉና ከለዉ፡ ዝኹን ተአምር ክንሰርሕ ንኸልእ ኔርና ኢና። ግደ ሓቂ'ውን ብዙሕ ተአምራት ተሰሪሑ እዩ። እንተኹን፡ አብ መንጎ ጸላኢ ዝዘፍ ሰራዊት ናብ ኤርትራ ስለ ዘእተወ፡ ቀዳማይን ካልኣይን ወራራት ምስ ተጀመረ ካብ ከባቢ ኣስመራ ኣንሳሒብና። ነቶም ኣገደስቲ አባላትና ጥራይ ነገርና፡ ነቶም ዝተረፉ ከይነገርናዮም ኣብኡ ከለና ኣደስኪልናዮም። ምክንያቱ፡ እቲ ሳዕቤኑ እናኸፍኦ ስለዝኸይድ፡ ማለት፡ ሐደ አባል ምስ ዝእሰረካ ብዙሓት አባላት ስለዝልክመልካ፡ አብ ኣስመራ ከምቲ ዝጸንሐ ብዙሓት አባላት ክንሕዝ ኣይደለናን።

ድሕሪ 1978 ከ 06 ብኸመይ ቀጸሉ?

ካብ 1978 ንደሓር፡ እቲ ቁጽርና ኣጸቢቐ'ዩ ኣንቆልቀሉ። ሽዑ ንሕና'ውን ኣወዳድባናን ምስጢራዊ ኣሰራርሓናን ቀይርና። ኣቃውማ ናይ ሞህዮታትናን ጉጅለታትናን ለዊጥናዮ። ምክንያቱ፡ ንሐደጋ ናይ ምቅላዕ ተኸእሎና ልዑል ስለዝነበረ። ብዙሓት አባላት'ውን ተኣሲሮምናን ተረሺኖምናን እዮም። ሞራል ናይቲ ህዝቢ'ውን ብኡ መጠን ይትንከፍ ኔሩ። ምስኡ ከአ፡ ስትራተጂያዊ ምዝላቕ ኔሩ። አብዚ፡ ህዝቢን ተጋዳላይን ንምርግጋእ ዝለዓለ ኣበርክቶ ትገብር ዝነበረት እታ ብ1 ጥሪ 1979 ፈነዋኣ ዝጀመረት ድምጺ-ሓፋሽ እያ። ብፍላይ ምስቲ ሓፋሽ ህዝብና ብቐሊሉ ንራኸበሉ መገዲ ስለዘይነበረና፡ ድምጺ-ሓፋሽ ኣብታ ተድልየላ ዝነበረት ፈታኒት እዋን ብምጅማራ፡ ንዓና ኣብ ስራሕና ዓቢ እፎይታዮ

ፈጠራልና። ስለዚህ፡ እቲ ኣወዳድባ 06 ክሳብ ናጽነት ብኸምኡ ቀጺሉ ማለት ድዩ? ኣይፋሉን፡ ኣብ 1979 ኣወዳድባና ምስ ቀየርና ንገለ ዓመታት ብኡ ቀጺልና። ኣብ 1987 ውድባዊ ጉባኤ ምስተኻየደ ግን፡ እተን ኣብ ከተማታት ዝነበራ ኩለን ኣሃዱታት ናይ 06 ናብ ስለያን ጸጥታን ከምዝጸንበራ ተገይሩ። ምክንያቱ ስለያን ጸጥታን ዝበሃል እንተላይ ንወተሃደራዊ ንጥፊታት ዘማእክል ነብሱ ዝኸኣለ ኣሃዱ ኣብ ሳሕልን ድሕሪ መስመር ጸላእን ስለዝነበረ። ስለዚ፡ ኩለን ከተማታት ኣብ ትሕቲ ስለያን ጸጥታን ከምዝጥርነፉ ተገይሩ። እቲ ኣወዳድባ ከኣ ብኡ ምክንያት ተቐይሩ - በብዞባ ኩይኑ። በዚ መሰረት፡ ኣብ ዞባታት ደቡብ፡ ሰሜን፡ ምብራቕ፡ ባርካን ሳሕልን ንምስጢራዊ ንጥፊታት ናይቲ ኣሃዱ ዝመርሑ ሓለፍቲ ምስ ምክትላቶም ኔሮም። ኣብ ውሽጢ ኢትዮጵያ ጁንካ ስለያዊ ሓበሬታታት ናይ ምልክኽ፡ ኤርትራውያን መንእሰያት ናይ ምውዳብ፡ ገንዘብን ንብረትን ናይ ምልክኽ ዕማምውን፡ ክሳብ 1987 ሓላፍነት ናይ 06 ኩይኑዩ ቀጺሉ። ግን፡ እቶም ኣብ ውሽጢ ኢትዮጵያ ዝነበሩ ኣባላትና ተደጋጋሚ ሓደጋታት የጋጥሞም ስለዝነበረ፡ ስራሖም ክብድ ዝበለዩ ኔሩ። ንኣብነት፡ ኣብ 1978 ጥራይ 32 ዝኹኑ ኣባላት ተኣሲሮምና። ካብኣቶም እቶም 8 ተረሺኖም። ኣብ 1980 እውን ተመሳሳሊ ሓደጋ ኣጋጢሙዎ። ዝተረሸኑ ኔሮም፡ ብዙሓት ድማ ሃዲሞም። እዚ ከኣ፡ ነቲ ኣብኡ ዝነበረና ኣወዳድባ ክሃስዮ ክኢሉ። ኣብ 2ይ ውድባዊ ጉባኤ ኣሃዱ 06 ኣብ ትሕቲ ስለያን ጸጥታን ምስ ኣተወ፡ እቲ ኣቐዲምና ኣብ ማእከል ጸላኢ ኩይንና ነካይዶ ዝነበርና ፖለቲካዊ ንጥፊታትን ቁጠባዊ ስርሒታትን ክቕጽል ኣጸጋሚ ምጻኑ ስለዝተገምገመ፡ ከምዝተርፍ ተገይሩ። በዚ ድማ ስራሕና ናብ ስለያውን ወተሃደራውን ንጥፊታት ጥራይ ከምዘተኩር ኩይኑ። ብዛዕባ ጸላኢ ሓበሬታ ምእካብ፡ ጸረ-ሰውራ ንዝኹኑ ሃሱሳትን ካልኣት ተሓባበርቲ ጸላኢን ከኣ ስጉምቲ ምውሳድ ብዝሓየለ ክቕጽል መምርሒ ተዋሂቡ ማለትዩ። ስለዚ፡ ነቶም ኣብዚ ንጥፊትዚ ዘይዋስኡ ዝነበሩ ኣባላትና፡ ደስኪልኩም ኣለኹም ኢልና ከይነገርናዮም፡ ኣብኡ ከለና ሱቕ ኢልና ቀጺልና።

ብመንጽር ዝፈሸሉ ወራራት ክርእ ከሎ፡ እቲ ዝሓየለ ጎድኒ 06 እንታይዩ ነይሩ?

እቲ ዝሓየለ ጎድኒ ናይ ስለያን ጸጥታን ወይ ድማ ናይ 06፡ ካብ ጸላኢ ኣገዳሲ ምስጢራዊ ሓበሬታታት ኣዝሪቑካ ንህዝባዊ ግንባር ምምጋብ እዩ ኔሩ። ናይ ዕድል ኩይኑ ከኣ፡ ንቕጠባዊ ረብሓ ክብሉ ምሳና ብስወር ዝተሓባበሩ ሓደ ሓደ ኢትዮጵያውያን ኔሮምና። ኣብ ኣገዳሲ ቦታ ስለዝሰርሑ፡ ናይቲ ስርዓት ምስጢራዊ ሓበሬታ የቐብሉና ኔሮም ማለትዩ። ስለዚ፡ ምስጢራዊ ሓበሬታ ናይቲ ስርዓት ጽቡቕ ጌርና ኢና ንጉሕጉሐ ኔርና ክብል እኸእል። ንሕና ጥራይ ዘይኩንና፡ ዝተፈላለዩ ኣካላት ናይቲ ውድብ ማለት፡ ኣጋር ስለያ፡ ኣብ ወጻኢ ሃገራት ዝነበሩ ውዳባት፡ ወዘተ. እውን በብዓዓቕሞም ስለያዊ ሓበሬታ የጠራቑሙ ስለዝነበሩ፡ ህዝባዊ ግንባር ነዚ ኩሉ ሓበሬታታት መስሪሑዮ ዝትንትኖን ንመደባት ጸላኢ ዝፈልጦን ኔሩ። እቲ ህዝባዊ ግንባር ብዛዕባ ጸላኢ ዝፈልጦ ዝነበረ፡ ካብቲ ጸላኢ ብዛዕባና ዝፈልጦ ብዝተጻጸጸ መጠንዩ ዝዛይድ ኔሩ። ናይ ሰማይን ምድርን ፍልልያትዩ ኔሩዎ። እቲ ዘገርም ድማ፡ ኣሃዱ ስለያን ጸጥታን፡ ዋላ ነቲ ጸላኢ ብዛዕባና ዝፈለጠ ስለያዊ ሓበሬታ ኢና ንፈልጦ ኔርና። እቲ ጸላኢ ብዛዕባ ህዝባዊ ግንባር ዝረኸበ ሓበሬታ፡ ተመሊሱ ናባና ይመጽእና ኔሩ።

ብወገን ጸላኢ ዝነበረ ጸገም ከ?

ኢትዮጵያውያን መራሕቲ ሓደ መሰረታዊ ጸገም ኔሩዎም። ብዛዕባ ነብሶም እንተዘይኮይኑ፡ ብዛዕባና ስለያዊ ሓበሬታ ክእክቡ ብዙሕ ኣይጽዕሩን እዮም። ሰራዊቶም ምሉእ ሓይሊ ከምዘለዎ እንተፈለጠም፡ ኩነታት ህዝባዊ ግንባር ብደቂቕ ከይፈለጡዮም ናይ ኩናት መደባቶም ዘተግብሩ ኔሮም። ብዙሕ ናይ ደገ ደገፍ ዘለዎ ብዝሒ ሰራዊትን ኣጽዋርን ምሓዝ መፍትሕ ዓወት ኮይኑ ስለዝስምዖም፡ ንኩነታት ጸላኢኦም ብዙሕ ኣይግደሱሉን እዮም። “ክንስዕር ኢና” እናበሉ ድማዮም ዝህንደዱ። እዚ ኩሉ ዘካይዱዎ ዝነበሩ ተኸታታሊ ወራራትውን መበገሲኡ እዚ ኣተሓሳስባዚ እዩ። ብፍላይ 6ይ ወራር ከበግሱ ከለወ፡ ክስዓሩ ኢሎም ክሓስቡዎስ ይትረፍ። እቲ ኩናት ክንዮቲ ዝወጡዎ ግዜ ክምጠጥ ይኸእልዮ ዝብል ቅንጣብ ጥርጣረውን ኣይነበሮምን። ንሕና ግን፡ ንውሽጣዊ ኩነታቶም ማለት፡ ውግኣቶም፡ ቁሱላቶም፡ ክሳራታቶም፡ ዕጥቆም፡ ውጥናቶም፡ ኣብ መንጎኦም ዝፍጠር ግርጭታት ከይተረፈ ንፈልጦ ስለዝነበርና፡ ኣብ መወዳእታ ነቲ ናይ ኣፍሪቃ ዝሓየለ ሰራዊት እናተባህለ ብብዙሓት ዝፍራህ ዝነበረ ደርማስ ሓይሊ ደርግ ስዒርና መሰስ ክንብል ክኢልና ኢና።

ህዝባዊ ግንባር፡ እዚ ኹሉ ናይ ስለያዊ ሓበሬታ ብልጫታት እናሃለዎ ደኣ፡ ስለምንታይ ናጽነት ደንጉዮ?

ንጸላኢ ምስጢራዊ ሓበሬታኡ ንሕጉሕና ጥርሑ ነትርፎኳ እንተነበርና፡ ዝነበሮ ብዝሒ ሰራዊትን ኣጽዋርን ግን ምሳና ዝዳረግ ኣይነበረን። ስለዚ፡ እቲ ቀንዲ ምክንያት እዚ እዩ ኔሩ። እቲ ሽዑ ዝነበረ ምጣነ ክንርእዮ ከለና፡ ሓደ ተጋዳላይ ምስ 15 ወተሃደራት ጸላኢ እዩ ዝገጥም ኔሩ። ብኣጽዋር ክርኣ እንከሎውን፡ ንሕና ንመጀመርያ ግዜ መድፍዕ ዝዓጠቕና ኣብ መጥቃዕቲ ተሰነይን ምድምሳስ ናደው እዚን እዩ።

ብገንዘብና ዝዳደግናዮ ወይ ካብ ተደናገጽትና ብሓገዝ ዝተመጠወልና ዝኹን ከቢድ ብረት ኣይነበረናን። ስለዚ፡ ንሕና ካብ ጸላኢ ኣጽዋር እናሰለብና ክሳብ ንድልድልን ነቲ ወተሃደራዊ ሚዛን ክሳብ ንቕይሮን ግዜ ወሲዱ እዩ። ቅድሚያ ምዝላቕ፡ ማለት ኣብ መጀመርያ ናይ 1975፡ ካብ ኣዲስ-አበባ ዝመጽኡ ብጸትና ኔሮም። ናብ ርእሲ-ዓዲ ከይደም ንምክትል ዋና-ጽሓፊ ምስ ረኸቡዎ፡ “ናጽነት ብሕጂ ክንደይ ክወስደልና ይኸእል?” ኢሎም ሓቲቶም። እቲ ዝሃቦም መልሲ፡ “እንድሕር ናይ ደገ ምትእትታው ዘይሃልዩ፡ ካብ ሰለስተ ዓመት ንላዕሊ ኣይክወስደልናን እዩ” ዝብል ነይሩ። እቲ ሓቂ ንሱዮ ኔሩ። ምክንያቱ፡ ዓቕሚ ናይ ጸላኢ እቲ ካልኣይ ክፍለ-ጦር ጥራይ ነይሩ እንተዝኸውን፡ እቲ ኩሉ ናይ ሶቪትን ምብራቕ ጀርመንን ወተሃደራዊ ምትእትታዎት እንተዘይህሉ ኔሩ፡ ናጽነት ብርግጽ ኣብ 1978 ምተረኸበ ኔሩ። ምክንያቱ፡ እቲ ሽዑ ዝነበረ ካልኣይ ክፍለ-ጦር ተዳኸሙ ዳርጋ ክዋጋእ ኣብ ዘይክእለሉ ደረጃዮ በጺሑ ኔሩ። ኩሉ ዓቕሙ ድማ ኣብ ኣስመራን ከባቢኣን ጥራይዮ ተሓጺሩ ኔሩ። ካብ ኣስመራ ወጸኢ፡ ብዘይካ ሓደ ክልተ ከተማታት ኩሉ ከባቢታት ኤርትራ ናጻ ወጺኡ ስለዝነበረ ከኣ፡ እቲ ሓርነታዊ ኩናት ክንዮ 1978 ኣምበይምቐጸለን። ስለዚ፡ ትንቢት ናይ ምክትል ዋና-ጽሓፊ ልክዕዮ ኔሩ ክብል ስለዝደለኹ እዩ። እንተኹን፡ 200 ሽሕ ዝግመት ብዝሒ ሰራዊት ዝነበሮ ሓደ ደርማስ ሓይሊ ሃንደበት ስለዝመጸ፡ ናህና ዓቕሚ ድማ ሽዑ ካብ 20 ሽሕ ዘይሓልፍ ስለዝነበረ፡ እቲ ናይ ናጽነት ጉዕዞ ብሓገዝ ምብራቕውያን ክንዮቲ ዝገመትናዮ ግዜ ክምጠጥ ግድነት ኮይኑ። ምክትል ዋና ጽሓፊ እቲ ግዜ ናይ ደገ ምትእትታው እንተዘይሃልዩ ክብል እንከሎ፡ ናይ ግዳም ምትእትታው ክህሉ ከምዝኸእል እውን እዩ ተነብዩ። ኣሃዱ 06፡

ቅድምን ድሕርን ምስ ኣሃዱ ስለያን ጸጥታን ምሕዋሱ ዘጋጠመኩም ፍሉይ ፍጻመ ወይ ጸገም እንተኔሩ ከተካፍለና? እቲ ኣሃዱ (06) ምስ ስለያን ጸጥታን ምስ ተሓወሰ፡ ዘጋጠመና ፍሉይ ፍጻመታት ኔሮም ክብል ኣይክእልንዮ። ምክንያቱ፡ ብዙሕ ተሞኩሮ ስለዘዋህለልና፡ ኣብ ኣወዳድባናን ኣሰራርሓናን ሓዩልና ኢና ኔርና። ሽዑ ኣነ ኣብ ደቡብ ናይቲ ኣሃዱ ሓላፊ እየ ኔረ። እተን ኣብኡ ዝርከባ ከተማታት ድማ ኩለን ኣብ ትሕተና እየን ኔረን። ስጡም ዝኹነ መርቡብን ውህደትን ስለዝነበረና፡ ክጠቓሶ ዝክእል ዘጋጠመና ዓቢ ጸገም ኣይነበረን።

ቅድሚ ምሕዋስኩም ከ?

ቅድሚኡስ ዘጋጠመ ብዙሕ ጸገማት ኔሩ። ብፍላይ ኣብ 1980 ዓቢ ክሳራ ኣጋጢሙና ኔሩ። እቲ ምንቁልቋል ቁጽሪ ናይ ኣባላትናውን ካብኡዮ ዝጅምር። እቲ እዋን ናይቲ ፍጻመ፡ ወርሒ 09 እየ ኔሩ። ብዙሓት ካብ ኣባላትናዮም ተኣሲሮም። ብዙሓት ድማ ተረሺኖም። እዚ ከኣ፡ ነቲ ናይ ውዳብ ዓቕምና ኣጸቢቐ ኣዳኺሙዎ። ካብ 1975 ኣትሒዝና ንነዊሕ ዓመታት ዝመልመልናዮም ውፋያት ኣባላት ተረሺኖም። እታ ዘጋጠመትና ዝዓበየት ዕንቅፋት ድማ እዚኣ'ያ ኔራ። ብድሕሪኡ ኣወዳድባና ቀዩርና። በብሓሙሽተ ዝነበረ፡ በብሰለስተ ወይ በብክልተ ከምዝኸውን ጌርናዮ። ንገለጹም ከኣ ብውልቁ ንረክቦም። ብፍላይ ናይ ሓበሬታ ምንጨ እንድሕር ኰይኖም፡ በብውልቁ ኢና ንረክቦም ነይርና። ኣብ ስራሕኩም፡ ናይ ምክዳዕ ሓደጋ የጋጥመኩም ነይሩ ዶ? እወ፡ ከምተርእዮ ኔሩ። ንኣብነት፡ ሓደ ሳሙኤል ዝበሃል ኣባልና ኔሩ። ቅድሚ ምስላፉ፡ ኣብ ኣስመራ እናሸቀለ ዝነበር ዝነበረ ዕባይ ገጠር እዩ። ናባና ክመጽእ እንከሎ፡ ብዕድመ ንእሸቶ ከምዝነበረ እዝክር። ካብ ወዲ 21 ዓመት ዝሓልፍ ኣይነበረን። ግን፡ ከም ሰብ ኣዝዩ ሓያል'ዩ ኔሩ። ሽዑ ክምርዖ ደልዩ፡ ኣብቲ እዋን ከኣ ሰውራዊ መርዓ ማለት፡

ክልተኛ መጻምድቲ ተፋቲኻ እትገብሮ ዝምድናዮ ኔሩ። ንሱ ግን፡ ወለዱ ዘምጽኡሉ ንልዩ ክምርፆ ደልዩ። ገብዝናን ንእስነትን ስለዝነበሮ፡ ንዓደይ ክኸይድ እንተዘይኣፍቀድኩምለይ እናበለ ይመላለስ። ኣነ ሽዑ ኣይነበርኩን፡ ናብ ካልእ ቦታ ተቐይረ ኔረ። ግን፡ እቶም ዝነበሩ ካልኣት ሓለፍቲ፡ “እዛ ሕቶኻ ምስዚ ናይ ህዝባዊ ግንባር ሕጊ መርዓ ትኸይድ ስለዘይኩነት፡ ኣይትኸውንን” ይብሉዎ።

ንሱ ከኣ ዘይተጸበዮ ግዲ ኔሩ ኮይኑ፡ ኣዝዩ ኮርዩ። ድሓር ግን ኩራኡ ምስረኣዩ ኣፍቂዶምሉ። ወዲ ግን፡ እታ ሓንሳብ ዝሓዛ ቂም ስለዘይገደፋ፡ ንሕና ኣብ ዘይነበርናሉ ብምሉኡ ዕጥቅናን ክሻፋናን ጠርኒፉ ሒዞዎ ብምኻድ ንጸላኢ ኢዱ ሂቡ። ብድሕሪዚ፡ ንሕና ኣብ ከቢድ ሻቕሎት ኣቲና። ልዕሊ ኩሉ ዘሻቕለና ግን፡ ብረትና፡ ዕጥቅናን ክሻፋናን ሒዞ ናብ ጸላኢ ምኻዱ ዘይኩነ፡ እቲ ንሕና ንሰልኩሉ መገዲታት ኩሉ ስለዝፈልጠ፡ ምስኡ ከኣ ነቶም ናይ ገጠር መንእሰያት ንሱ ይውድቦም ስለዝነበረዮ፡ ኣብ ሓደጋ ናይ ጸላኢ ከዩውድቅና ድቃስ ከለኡና። ምርጫ ስለዘይነበረና ድማ፡ ቅልጡፍ ስጉምቲ ክውሰዶ ኣብ ምርድዳእ በጺሕና። ብኡ መሰረት ድማ ክንከታተሎ ጀሚርና። ብቐጻሊ ናብ እምባደርህ ከምዝመጽእ፡ ናብቲ ኣብኡ ዝነበረ መኣዘዚ ጦር-ሰራዊት እናተመላለሰ፡ ካብተን ኣብኡ ዝነበራ ኣሃዱታት ጸላኢ ንዝደለዎ መስርዕ ሒዞ ክንቀሳቐስ ከምዝፍቀደሉ ጽጹይ ሓበሬታ ረኺብና። ናብቲ መሰለኹታትና እናመጸ ተደጋጋሚ ድብደባ ክፍጽም ምስ ጀመረ ድማ፡ “እዚ ሰብዚ ብዘይ ውዓልሕደር ገለ ነገር ክንገብሮ ኣለና” ተባሂሉ። ኣብ መወዳእታ ከኣ፡ ናብ እምባደርህ ትኸይድ ኣውቶቡስ እናተሰቕለ እንከሎ ብኣባላትና ተዘቢጡ - ኣዕሪፍና። ምስ ጸላኢ ክልተ-ሰለስተ ቅን ጥራይ ምስገበረዮ ተቐቲሉ፡ እምበር ነዊሕ እንተዝገብር ኔሩ፡ ብዙሕ ክሳራ ሓደጋታት ከውርደልና ምኻኣለ። እቲ ዘገርም፡ እዚ ተጋዳላይዚ ስጉምቲ ምስ ተወሰደሉ፡ ነዊሕ ከይጸንሐ ሓደ ካብቶም ኣብ ኳዜን ዝነበሩ ወተሃደራት ጸላኢ ምስ ምሉእ ዕጥቂ ናባና ይስልም። እታ ዕጥቂ እንተረኣናያ፡ ብምልእታ ናይቲ ዝሰለመ ኣባልና ኩይና ትጸንሓና። ዕጠቃ ምስ በሉዎዩ እቲ ወተሃደር ጸላኢ ሒዞዎ መጸኡ። ሽዑ፡ ኩሉ ካብ ጸላኢ ዝተረኸበ ዕጥቂ ናብ ሓለዎ-ሰውራዮ ዝርከብ ኔሩ። ንሕና ግን፡ እቲ ዕጥቂ ናትና ስለዝነበረ፡ ከዩረኩብና ኣብኡ ከለና ዓጢቕናዮ። እቲ ወተሃደር ናብ ሓለዎ ሰውራ ምስ ከደ ግን፡ “ዕጥቅኻ ኣበይ ኣለ” ኢሎም ሓቲቶም። ምስ ነገርም፡ ባልባል ትብል ደብዳቤ ሰዲዶምልና። እቲ ኩነታት ምስ ነገርናዮም ከኣ፡ ተረዳዲኦምና - ክንዓጥቆ ኣፍቂዶምልና። እቲ ኣጋጣሚ ግን፡ ንኹላትና ከዩገረመና ኣይተረፈን። ቅድሚኡ ኣብ 1975 እውን ተመሳሳሊ ክድዓት ኣጋጢሙና እዩ። ሃብተ ዝስሙ (ስም ኣቦኡ ኣይዘከርኩዎን) ምስ ፈዳይን ዝሰርሕ ተጋዳላይ ኔሩ። ተጋዳላይ ስብሓት ኤፍሬም ሓላፊ ታዕሊም ኩይኑ ኣብ ባሕሪ ባራ እንከሎ፡ እቲ ወዲ ኣቐዲሙ ኣባል ማሕበር ሸውዓተ (ሓራካ) ስለዝነበረ፡ ተሞኩሮ ኣለዎ ኢሎዮ ምስ ፈዳይን መዲቡዎ። ግና፡ ቍሩብ ዕብዩት ስለዝነበሮ፡ ኣብ ስርሒታት ክሳተፍ ኣይክእልንዮ ተባሂሉ ናይ ቁጠባ ጌሮም። ብድሕሪዚ፡ ኣስቤዛ ክገብር ቡብግዚኡ ኣስመራ ይኣቲ ይወጽእ ስለዝነበረ፡ ኣብኡ ምስ ዘዩድልዩ ሰባት ሌላ ጌሩ። ንሓንቲ ሰበይቲውን ተወሺሙዎ። ኣብ መወዳእታ ከኣ ንጸላኢ ኢዱ ሂቡ። ቦታና፡ መገዲናን መንነት ኣባላትናን ኣጸቢቕ ይፈልጠ ስለዝነበረ፡ ኢዱ ምሃቡ ንዓና ኣዝዩ ሓደገኛዮ ኔሩ። ከምኡ ስለዝኹነ፡ ተቐላጢፍካ ኣብ ልዕሊኡ ስጉምቲ ምውሳድ እንተዘይኩይኑ፡ ካልእ ሓሳብ ኣይነበረን። እንተኾነ ደርጊ ኣዝዩ ህወኸ ስለዝነበረ፡ እቲ ወዲ ኢዱ ምስ ሃብ፡ እኹል መጽናዕቲ ከይገበረዮ ቦቲ ንሱ ዝሃቡ ሓበሬታ ጥራይ ተመሪሑ ከጥቅዓና ወሲኑ። ከምታ ዝፈራህናያ ድማ፡ እቲ ወዲ ከይደንገዮ ንጸላኢ መሪሑዎ ናብታ

ዝነበርና ያ ማይድምነት እትበሃል ቦታ አንጊሁ መጸኢ። እቶም ወደብቲ ኣብኣኹም ዘለዉ ኢሎዮ። ኣባላትና ክንረክብን ከባቢና ክንፍትሽን ኩሉ ግዜ ንግሆ ከባቢ ሰዓት 6፡ 00 ንዝባን ንወጽእ ስለዝነበርና ግን፡ ኣብኡ ኩይንና ሰራዊት ጸላኢ መሪሖ ክመጽእ ርኢናዮ። እቲ እዋን ናይ ባሕሪ ግመን ዲፍዲፍታን ዝነበረሉ ወርሒ 11 እዩ ኔሩ። ግዜ ስለዘይነበረና፡ እዋ ድማ ከይንታኹስ ቁጽርና ካብ 6-7 ስለዘይንበዝሕ፡ ብዘይካ ምዝላቕ ካልእ ምርጫ ኣይነበረናን። እቲ ኩነታት ዕድል ስለዘይሃበና ግን፡ ንቕሩብ ደቓይቕ ተታኹስና ንእግሪ ክንወርድ ተገዲድና። ኣርባዕተ ብጸትናውን ኣብኡ ተሰዊኦምና። ግደ ሓቂ፡ እቲ ክሳራ ቀሊል ኣይነበረን። እቶም ዝተረፍና ምስ ኣዝለቕና፡ እቲ ወዲ ነቲ ሰራዊት መሪሖ ንውሽጢ ቦታናዮ ኣትዮ። ነቲ ኣጽዋርን ካልእ ንብረትን ነቐምጠሉ ዝነበርና ስፍራ ጽቡቕ ጌሩ ይፈልጦ ስለዝነበረ፡ ነቶም ወተሃደራ

ምስ ሓበሮም ንኹሉ ገፊፎም ከይዶም። ነቶም ኣብኡ ዝነበሩ ኣባላትና ግን ቀልጢፍና መልእኽቲ ምስ ሰደድናሎም ካብቲ ቦታ ተኣልዮም ስለዝጸንሑዎም፡ ክረኽቡዎም ኣይከኣሉን። ጸላኢ፡ እቲ ዝያዳ ዘገድሶ ፕሮፖጋንዳ ስለዝነበረ፡ ንቦታኡ ምስ ተመለሰ ነቲ ወዲ ቃለ-መጠይቕ ክገብር ሓቲቶም። ማለት፡ “ወምበዴታትኹም፡ ብሃገራት ኣዕራብ ይምወሉዮም፡ ሸፋቱዮም፡ ሓሸሽ ይጥቀሙዮም፡ ወዘተ.” እናበለ ከጸልመናን ከሰይጥናን ማይክሮፎን ቀሪቦምሉ። እቲ ዕሽነቲ ግን፡ ብዓቢኡ ሰሊሙ እንከሎስ፡ “ኖኖ፡ ከምዚ’ለ እዋ ኣይዛረብንዮ፡ ትሕግዞም ናይ ዓረብ ሃገር የላን፡ ሓሸሽ ከምዘይጥቀሙውን ኣጸቢቕ እፈልጥዮ” ብምባል ንሕቶኦም ነጸጉዎ። ብድሕሪዚ ጸላኢ፡ “እዋ ንኸትስልዮና ኢልካ ኢኻ ኢድካ ሂብኻምበር ልብኻስ ምስ ወምበዴዮ ዘሎ” ኢሉ ኣብ ግቢ ይኣስሮ፡ ማለት ናብቲ ቀጽሪ ኣእትዮ ኣብኡ ከሎ ጥራይ ከይወጽእ ይሕሉዎ ኔሩ። ግዜ ምስ ነውሖ ከኣ፡ ሓንቲ መዓልቲ ካብቲ ቀጽሪ ነጢሩ ክሃድም እናፈተነ ከሎ፡ ሓለውቲ ናይቲ ቤት-ማእሰርቲ ብጥይት ተኩሶም ቀቲሎም። ታሪኹ ድማ ብኣኣ ተዛዚማ። ዋላ ዘሊሉ እንተዘምልጥውን፡ ንሕና ምተኸታተልናዮ ኔርና። ካልእ፡ ብወገንንቶም ንውድቦም ዝነበርና ሓፋሽውድባትውን ከምዚ ዝኣመሰለ ክድዓት ሓሓሊፉ የጋጥመና ኔሩ እዩ።

ምስ ፈዳይንን ሓፋሽ-ውድባትን ዝነበረኩም ናይ ስራሕ ርክብ እንታይ ይመስል ነይሩ?

ፈዳይን፡ ነብሱ ዝኸኣለ ኣሃዱ ኩይኑ፡ ኣብ ስርሒታት ጥራይዮ ዝሳተፍ ኔሩ። ንዓና ድማ ዳርጋ ኣካልናዮ ኔሩ። እንተኾነ፡ ኣብቲ ፈለማ ሕጽረት ናይ ኣጽዋር ስለዝነበረና፡ ሓደ ሓደ ግዜ ንስርሒታት ዝኸውን ሸንጉጥ ካብቶም ፈዳይን ናይ ጀብሃ ዝልምኑሉ እዋን ነይሩዮ። ካልኣይ ነቲ ፈዳይን ዝበሃል ኣካል፡ ብመንገድና ገዛ፡ ማኪናን ካልእን ንቕርብሉ ስለዝነበርና፡ ክብድ ዝበለ ነይሩ። ከም ድላይና ሓገዝ ኣይንረክብን ኣለና፡ ማኪና ካብ ክልተ ንላዕሊ ክንረክብ ክንክእል ኣለና፡ ገዛውን ዘገላብጠና ክንረክብ ኣለና፡ ወዘተ.’ ዝብል ብዙሕ ጠለባት እውን ስለዝነበሮም፡ ነቲ ብድህ ከኸብዶ ግድን ነይሩ። ድሕሪ 1977 ከተማታት ሓራ ምስ ወጽኣውን፡ ጸላኢ ኣብ ኣስመራ ምስ ተኣከበ፡ መስለኹ መገዲ እናጸበበ ምስ ከደ፡ ኣባላት ፈዳይን ካብ ሜዳ ቀይሮም ክኸዱን ማኪና ከም ልቦም ክረኽቡን ኣሸጋሪ ስለዝነበረ፡ ነቶም ውፋያትና መልሚልና ነቲ ናይ ፈዳይን ስራሕ ክንትክእ ጀሚርና። ከረን ሓራ ምስ ወጽኦ ግን፡ ሓደስቲ ሸንጉጥ ተረኺቡ። እቲ ዝነበረና ጸገም ናይ ሸንጉጥ ስለዝተፈትሓልና፡ እቲ ፈዳይን ዝበሃል ኣካል ናብ ሓይልታት ከምዝውዛዕ ኮይኑ፡ እቲ ዕማም ድማ ብቶም ሓፋሽ ውድባት ተተኪኡ። ሽዑ እቲ ሓፋሽ-ውድባት ዝበሃል ብዙሕ ተሞኩሮ ዘይቀሰመዮ ነይሩ። ሓፋሽ ውድባት ግን ብቕንዶም

ናትና ስለዝኹኑ፡ ብዓይኒ ዝምድና ክትዛረበሎም ኣይትክእልን ኢኻ። ምክንያቱ፡ ንሕና ኢና ንውድቦም፡ ንሕና ኢና ተልእኾ ንህቦም፡ ንሕና ኢና ድማ ነመሓድሮም ኔርና።

ናትና ኣባላት እዮም ኔሮም። ንዝተወሰኑ ካብቶም ውፉያት'ውን፡ ዋላ ደኣ ዝጠቅም ኣይኹንምበር፡ ምስቲ ዓቕሚ ናይቲ ውድብ ክርኣ እንከሎ ኣቃሊልካ ዘይርኣ ናይ ገንዘብ መሻርፍ ንህቦም ኔርና ኢና። ንተወፋይነትን ጅግንነትን ኣባላትኩም ብኸመይ ምገለጽካዮ? ትብዓቶምን ጅግንነቶም ኩሉ ግዜ ኣብ ቦታኡዮ። ብሉጽነቶም ካብኡ ናብኡ ክፈላለ ይክእል ይኸውን። ግን ኩሎም ነናቶም ቅያን ጅግንነትን ኔሩዎም እዮ። ኩሉ ሰብ ኣብ ዝኹነ ስርሒት ክሳተፍዮ ዝደሊ። ናብ ውሽጢ ጸላኢ ኣቲኻ ገንዘብ ኩነ ንብረት ኣብ ምምንዛዕ፡ ደብዳቤ ኣብ ምብጻሕ፡ ኮታስ እቲ ስርሒታት ብዙሕዮ ኔሩ።

እቲ ዝዓበዩ ጅግንነት ድማ፡ ኣብ ኢድ ጸላኢ ምስ ኣተኻ ዘይምምብርካኽ ኔሩ። በዚ ከኣ፡ ጸላኢ “እዚ ናይ ሻዕብያ ባህሊዮ” ኣብ ምባል በጺሑ ኔሩ። ምክንያቱ፡ ኣብ ቤት-ማእሰርቲ ምስ ኣተወ፡ ከኒና ውሒጦም ዝስውኡ ኔሮም። ተኸቢቦም ወይ ኣብ ሽግር ኣትዮም ባዕሎም ሽጉጦም ሰትዮም ወይ ቦምባኦም ፈንጂሮም ነብሶም ዘጥፍኡ ኔሮም። ኣብ ቤት-ማእሰርቲ ኣብ እዋን መርመራ ዘርእዮዎ ጽንዓት መስተንክር ነይሩ። ንኣብነት፡ ክሳብ ሽድሽተ ግዜ ዝተኣሰሩ ኣባላት ኔሮምና። እዚ ማለት፡ ጸላኢ የእትዎም፡ ኣብ ቃሎም ጸኒዖም ይወጹ፡ ክሳብ ወይ ሓበሬታ ምስ ረኽቡሎም እንደገና የእትዎም ይምርምሩዎ፡ ብኸምኡ ክሳብ ሽድሽተ ግዜ ናብ ቤት-ማእሰርቲ ዝተመላለሱ ኔሮምና። ኣብ መወዳእታ ከኣ ብኸምኡ ህይወቶም ዝሓልፉ ማለት፡ ምቕጥቃጥ ምስ በዝሒም ዝስውኡ ውሑዳት ኣይነበሩን። እዚ ጅግንነት'ዚ ባህሊ ናይ ህዝባዊ ግንባርዮ ኩይኑ ኔሩ። ባዕልኻ ኣብ ኢድ ጸላኢ ከይትወድቅ ኣብ ልዕሊ ነበሰኻ ስጉምቲ ምውሳድ ቀሊል ኣይኩነን። ኣብቶም ሓፋሽ ውድባት ዝኹኑ ኣባላትና'ውን እዚ ጅግንነት'ዚ ኔሩ። ተምበርካኽነት ኣይነበረን ክንብል ኣይንክእልን ኢና።

ተምበርኪኸም ንብዙሓት አባላትና ዝልክሙ'ውን ኣብ ታሪኽ ቃልስና ኣጋጢሞምና እዮም። ግን ንበይኑ ከም ታሪኽ ዝተሓዘ እዩ።

ተራ ደቀንስትዮ አባላትኩም ከ?

ፍልልይ የብሉን፡ ተመሳሳሊ እዩ። ጸላኢ ጨካን ስለዝኹኑ፡ ነተን ሓፋሽ ውድባት ዝነበራ አባላትና ኣብ ዝሕዘሉ እዋን፡ መታን ንክለፋለፋ ኣብ መርመራ ክሳብ ናብ ባይታ ኣውዲቑ ኣጥባተን ብእግሩ ብምሕሳይ የሳቕየን ኔሩ። ካብ ማእሰርቲ ወጺኦን ናብ ሜዳ ምስ ተሰለፋ፡ ኣጥባተን ብኡ ኣቢሉ ዝሓቐቐ ደቀንስትዮ ኔረናና እየን። ጸላኢ፡ ካብዚ ሓሊፉ'ውን ብዝኸፍኦ ንክሳቕየን ኢሉ ኣብ ብልዕተን በላሕቲ ነገራት ዘእተወለን ደቀንስትዮ ኔረን። እዚ ከሉ እናተሳቐየ ግን፡ ጽንዓተን መግለጺ ኣይነበሮን። ኣነ፡ ኣብ ማእሰርቲ ምስ ኣተወት ተምበርኪኸ ዘግድዓትና ንለንስተይቲ ኣይዝክርን፡ ፈጹማ ከኣ ኣይነበረትን። ደቀንስትዮ ሓንሳብ እንድሕር ኣብቲ ውድብ እምነት ኣሕዲረን፡ ክሳብ መጠረሻ ኣብ መትከለን ናይ ምጽናዕ ጨካን ባህሪ ኔሩወን።

ምትሕብባር ናይ ህዝቢ ኸ ኔሩኩም ዶ?

ህዝቢ ድኣ'ሞ ባሕርና እንደኣሉ ኔሩ። ብዘይምግናን ልዕሊ 90% ካብቲ እነካይዶ ዝነበርና ንጥፈታት ብምትሕብባር ናይ ህዝቢ'ዩ ነይሩ። ሓደ እዋን፡ ሓደ ኣባል ሓፋሽ ውድባትና ብጸላኢ ተደልዩ። ኣብ ሓደ መደበር ፖሊስ ዝሰርሕ ዝነበረ ናትና ኣባል ይፈልጦ ስለዝነበረ፡ ደዊሉ 'ብጸላኢ ትደሊ ስለዘለኹኻ፡ ቀልጢፍካ ካብቲ ስራሕካ ወጺእካ ህደም' ይብሎ። ወዲ ድማ ካብኡ በትግ ኢሉ ብምውጻእ፡ በዚ ከባቢ ጸዕዳ-ክርስቲያን ኣቢሉ ይሃድም። ክሳብ ናባና ብሰላም ዝኣቱ ድማ፡ ኣብ ዘዘዕረፈላ ዓዲ ህዝቢ ኩሉ ዓይነት ምትሕብባር ጌሩሉ። ንኣብነት ሽዑ ሓንቲ ሰበይቲ፡ “ማይ ክወርድ'የ እሞ ከምዚ ትሕግዘኒ መሰልካ ምሳይ ትኸይድ” ብምባል'ያ፡ ዕትሮ ተሰኪማ ምስኡ ብምኻድ ናብ ካልእ ዓዲ ብሰላም ኣስጊራቶ። ካልኣት'ውን ከም ኮብኳባይ ኣእዱግ ጌሮም ጽርግያ ዘስገሩዎ ኔሮም። ከምኣ ጌሩ ናብ ሜዳ ብሰላም ኣትዩ ማለት'ዩ። ኣብ ከተማ፡ ዝኹነ ሓፋሽ ውድባት ይኹን ተጋዳላይ ብጸላኢ ይድለ ከምዘሎ ህዝቢ እንተድኣ ፈሊጡ፡ እቲ ሰብ ኣብ ኢድ ጸላኢ ናይ ምውዳቕ ተኸእሎ ኣይነበሮን። እቲ ህዝቢ'ዩ ባዕሉ ዝሓብኦን ተግባሩ ናብ ሜዳ ብምውጻእ ዘድሕኖን ዝነበረ። ካብ ብሱል ጥረ ከምዝበሃል፡ ኣብ ከተማታት ንኣባላትና እናጠቐሙ ዝጸብኡና ዝነበሩ ነይሮም'ዮም። እዚኣቶም፡ መብዛሕትኦም ቀደም ንሶት ዝነበሩ ኢትዮጵያውያን'ዮም ነይሮም። ጸላኢ ዘዋፈሮም ሃሱሳት ስለዝኹኑ፡ ክሳብ ናብ በረኻ ብምንቅስቓስ፡ ተጋደልቲ ይሰትዩሉ'ዮም ንዝበሉዎ ዓይኒ-ማያት ስሚ ዘእትወሉ ግዜ ኔሩ'ዩ። ሓደ ሓደ ደቂ-ሃገር ሃሱሳት'ውን ኔሮም'ዮም። ንብልጫታት ህዝባዊ ግንባር ኣብ ስለያን ሓበሬታን ብኸመይ ትገልጸ? እቲ ብልጫታት'ኳ ቅድም ኢሉ ጠቐሰዮ ኔረ። ጸላኢ ብዛዕባና ረኺቡዮ ዝብሎ ዝነበረ'ሞ ተመሊሱ ናብ ኢድና ዝኣቱ ዝነበረ ስለያዊ ሓበሬታታት፡ ሓደ ሓደ ግዜ የስሕቐካ እዩ። ማለተይሲ፡ ትርጉም ዘይብሉ ሓበሬታ እዩ። እቶም ኣባላቱ ሰሪሕና ንክብሉ ዝህቡዎ ዝነበሩ ኣገዳስነት ዘይብሉ ሓበሬታታት'ዩ ነይሩ።

ጸላኢ፡ ዝተጻፈሉ ሓበሬታ መስሪሖ ናብ ስጉምቲ ዝኣተወሉ ግዜ ኣይነበረን ክንብል'ኳ እንተዘይክኣልና፡ ኣዝዩ ውሑድ እዩ ኔሩ ግን ክበሃል ይከኣል። ኣባና ግን፡ ንጸላኢ ትምልከት ሓበሬታ እንድሕር ተረኺባ፡ ቅድሚኒ ናብ ስጉምቲ ምእታው ብኸሉ ማእዘና'ያ ትፍተሽ። እዚ ከኣ፡ ኩነታትካ፡ ኩነታት ከባቢኻን ጸላኢን ንክትፈልጥ ይሕግዘካ። ከምዚ

ከይገበርካ ግን ናብ ስጉምቲ ይእቶ ኣይነበረን። ናይ መጽናዕቲ ጉድለት ከይህሉ ዓቢ ጥንቃቄዎ ዝግበር። ምክንያቱ፡ እቲ እተበግሶ ወተሃደራዊ ስርሒት፡ ብሰንኪ ናይ መጽናዕቲ ጉድለት ክፈሸል ስለዝኸእል። ስለዚ፡ ኩሉ ግዜ መጽናዕትታትና ጽፋፍ ስለዝነበረ፡ እቲ ዝካየድ ዝነበረ ስርሒታት'ውን ብኡ መጠን ይዕወት ኔሩ። ብኸልእ ምክንያት ዝፈሸል ኣዝዩ ውሑድ እንተዘይኩኑ፡ ብሰንኪ ናይ መጽናዕቲ ድኽመት ከይሰለጠ ዝተርፍ ስርሒታት ኣይነበረን። ንኣብነት፡ ናይ ተሰነይ መጥቃዕቲ፡ ምድምሳሰ ውቃው እዚን ናደው እዚን፡ ስርሒት ፈንቅል ናይ ባጽዕ ክንጠቅስ ንኸእል ኢና። ጸላኢ ግን ኩሉ ግዜ ኣብ ስምዒት'ዩ ዝኣቱ። እታ ዝዓበየት ኣብ ግምት ዘእትዋ ነጥቢ ከኣ፡ ብዝሒ ሰራዊትን ጸብለልታ ኣጽዋርን እዩ። ነቲ ካልእ ረጅሒታት ብዙሕ ግምት ኣይህበን'ዩ። ብናቱ ኣጠማምታ፡ እቲ ካልእ ረጅሒታት ኣገዳስነት የብሉን። ሓደ ሓደ ግዜ፡ እንተላይ ጎቦታት ሳሕል'ዩ ተጸቢኡና ዝብል ዕባራ ምክንያት የምጽእ'ዩ። እንተኹነ፡ ንዕኡ ዝኸውን መጽናዕቲ ከተካይድ፡ ነቲ ዝዕንቅፈካ ነገር ክትኣልዮ ኣለካ'ምበር፡ ኣብ ኩናት ኩሉ ግዜ ጎልጎል ክትረክብ ኣይትኸእልን ኢኻ። ግደ ሓቂ'ውን ዋላ ኣብ ጎልጎል'ኳ ክኸእለና ኣይክኣለን። እዚ ኣብ ኩናት ባጽዕ ብግብሪ ተመስኪሩ እዩ። ንሕና ኣብ ጎልጎል ከነጥቅዕ ዝጀመርና፡ ዝሓሸ ኣጽዋር ምስ ረኽብና ኢና። ከቢድ ብረት ኣብ ዘይብልና እዋን፡ ኣብ ጎልጎል ኣይነጥቅዕን ኢና። ስለዚ፡ ጸላኢ ነዚ ኩሉ ኣብ ግምት ኣእትዮ ኣይኩነን ስጉምቲ ዝወሰድ ኔሩ። ብልጫ ህዝባዊ ግንባር ግን፡ ኩሉ ዝወሰዶ ዝነበረ መጥቃዕትታት፡ ብጽጽይ ሓበሬታን መጽናዕትን ዝተሰነዩ ስለዝነበረ'ዩ።

ህዝባዊ ግንባር ሓይሉ እናጎልበተ ክኸይድ ከሎ፡ ደርጊ ክስዓር ምጻኑ ይኣምን ዶ ኔሩ ትብል?

ብዙሕ ምልክታት ኢኻ ትርኢ። ኣብ'ቲ ፕሮፖጋንዳኡ “ሓመድ-ድፋጫኦም ከነውጽኦም ኢና፡ ሳሕል መቓብርም ክንገብራ ኢና፡ እንታይ ዶስ ኣበይዶስ” እዩ ዝብል ነይሩ። ዋላ ድሕሪ ናጽነት ኤርትራ ምርግጋጽ፡ እቶም ሽዑ ዝነበሩ ኣዘዝቲ ናይቲ ጦር-ሰራዊት ዝጽሕፉዎ ዘለዉ መጽሓፍቲ እንተንቢብካዮ ካብዚ መረዳእታ ዝረሓቐ ኣይኮነን። ኣጋጣሚ ኩይኑ ኣነ ሓደ 4-5 መጽሓፍቲ ኣንቢቢሎም ኣለኹ። ምክንያት ናይ ስዕራቶም ሓይሊን ጅግንነትን ናይ ህዝባዊ ግንባር ዘይኩነስ፡ መንግስቱን ላዕለዎት ኣዘዝቲ ሰራዊቱን ዝፈጸሙዎ ጌጋታት ከምዝኹነዮም ኩሎም ዝሃረቡ። ኣብቲ ወተሃደራዊ መዳይ ጥራይ ዘይኩነ፡ ኣብቲ ፖለቲካዊ ኣካይዳ ናይቲ ስርዓት'ውን ጌጋታት ከምዝነበረ፡ እዚ ከኣ ኣብ መወዳእታ ንስዕራቶም ከምዘቀላጠፎ'ዮም ዝገልጹ። እንተዘይኮነ፡ ንሓይሊ፡ ትብዓትን ጅግንነትን ህዝባዊ ግንባር ከም ቅቡል ወሲዶም ስዕራቶም ዝኣምኑ ጽሓፍቲ ክሳብ ሕጂ ኣየጋጠሙንን ዘለዉ። ምናልባት ዘየንበብኩሎም ክህልዉ ዝኸእሉ እንተኹይኖም ኣይፈለጥኩን፡ እተን ዘንበብኩዎን መጻሕፍቶም ግና፡ ጠንቂ ስዕራቶም ብቐንዱ ሓይልን ጅግንነትን ህዝባዊ ግንባር ምንባሩ ኣይገልጽዎን'ዮም። ከም ዘውዴ ገብረስላሴን ኣክሊሉ ሃብተወልድን ዝበሃሉ ገለ ገለ ኢትዮጵያውን ግን፡ ነቲ ክውንነት ተገንዚቦም ዝነበሩ ኩይኑ ይስምዓካ። ንኣብነት፡ ኣብ ግዜ ሃይለስላሴ ሚኒስተር ጉዳያት ወጻኢ ዝነበረ ኣክሊሉ ሃብተወልድ፡ ኢትዮጵያ ንኤርትራ ብወተሃደራዊ ሓይሊ ጎቢጣ ኣብ ትበጽሖ ከምዘይህሉዎ ዘእንፍት ምክሪ ንጃንሆይ ወስ ኣቢሉሉ ኔሩ።

ኣብዚ ቀረባ ግዜ ዝሞተ ዶክተር ዘውዴ እውን፡ ቀንዲ ጠንቂ ስዕራት ኢትዮጵያ ኣብ ኤርትራ፡ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ኤርትራ ዝተኸተለቶ ሕማቕ ኣገባብ ኣተሓሕዞ ከምዝኹነዮ

ዝህረብ። ቡቲ ድዩ በዚ ግን፡ ስርዓት ሃይለስላሴ ይኹን ደርግ፡ ንሃገራዊ ስምዒታት ህዝቢ ኤርትራ ኣይፈልጡዎንዮም ኔሮም። ንኣብነት ደቀምሓረ ኣብ 1977 ሓራ ክትወጽእ እንክላ፡ ህዝቢ ደቀምሓረ ምስኦም ዘሎዮ ዝመስሎም ኔሩ። እታ ከተማ ብህዝባዊ ግንባር ምስ ተታሕዘት ግን፡ ኩሉ ህዝቢ ካብ ገዛኡ ወጺኡ ዓሊሉን ጨዲሩን። ሸዑ ኣብቲ ኩናት ዝተማረኸ እሸቱ ዝበሃል ኣምሓራይ (ሕጂ ኣብ ክራይ ኣባይቲ ይሰርሕ ኣሎ) እንታይ ይብለና፡ “ንሕናስ ህዝቢ ደቀምሓረ ምሉእ ብምሉእ ምሳና ዘሎዮ ዝመስለና ኔሩ። ድሓር ኩሉ ካብ ገዛኡ ወጺኡ ንተጋደልቲ ህዝባዊ ግንባር ክዕልለሎምን ክሓቑሩምን ምስ ረኣና ግን ሰንቢድና፡ ለካ ካብ ቀደሙዎን ምሳና ኣይነበረን ኢልና ኣስተማሲልና” ይብለና። ህዝቢ ኤርትራ ጎራሕ እዩ። ማለተይሲ፡ ንክልተኦም ስርዓታት ኢትዮጵያ እናቃባጠረን ዘይምሉል እናመሰለንዮ ተጸሚሙ ኣሕለፉዎም። ንሳቶም ግን ከምኡ ኣይመስሎምን ኔሩ። ስለዚ፡ ስርዓት ደርግ ክስዕርዮ ኢልካ ምሕሳብ ዝከኣል ኣይነበረን። ብፍላይ ድሕሪ ምድምሳስ ናደው እዚ፡ ደርግ ከምዘይስዕር ጥራይ ዘይኩነስ፡ ከምዘስዕር 100% ተረጋገጹ እዩ። ምክንያቱ፡ ናደው እቲ ዝሓየለ ሰራዊትን እቲ ዝበዝሐ ኣጽዋርን ዝነበሮ ‘እዚ’ እዩ ኔሩ።

ንስኻ ናይ ዞባ ደቡብን ኣስመራን ሓላፊ ኣሃዱ ስለያን ጸጥታን ከም ምንባርካ መጠን፡ ንተራ ኣሃዱኹም ኣብ ዛሚ ኩናት ብፍላይ ድማ ኣብ ኩናት ደቀምሓረን ከባቢኡን ከመይ ትገልጸ?

እቲ ዓወት፡ ድምር ውጽኢት ኣበርክቶ ናይ ኩሉ ተጋዳላይዮ እዩ ዝብሎ ኣነ። ኩሉ ተጋዳላይ፡ ኩሉ ኣሃዱታት በብዓቕሙ ዘወፈዮ ነንእሽቶ ኣበርክቶ ተደሚሩዮ ኣብ መወዳእታ ናጽኑት ኣምጺኡ። እምበር፡ እገለ ኣሃዱ ተራኣ ልዑል ኔሩ፡ ናይ እገለ ኣበርክቶ ትሑት ኔሩ እናበልካ ክትዛረብ ኣጸጋሚዮ። ኣብታ ናይ መወዳእታ ነጥቢ ክንመጽእ እንተኹይንና ግን፡ ብዓቢኡ ናይ ህዝባዊ ሰራዊትና ጅግንነት እዩ። ህዝቢ ዝገብሮ ዝነበረ ናይ ሎጂስቲክ ሓገዝ፡ ውጉኣት ናይ ምውጻእ፡ ማይን ስንቂን ናይ ምቕባል፡ ሓበሬታ ናይ ምሃብን ካልእ ምትሕብባራትን እውን ዓቢ ሚዛን ዝወሃቦ እዩ። ስለዚ፡ ኣብ ከበሳ ዝነበረ ስለያን ጸጥታን ኣብቲ ዛሚ ኩናት ይኹን ኣብቲ ጉዕዞ ብረታዊ ቃልሲ ዝተፈልየ ወይ ዝለዓለ ኣበርክቶ ኔሩዎ ኢልካ ምዝራብ ዝከኣል ኣይኩነን።

ንስኻ ናይ ዞባ ደቡብን ኣስመራን ሓላፊ ኣሃዱ ስለያን ጸጥታን ከም ምንባርካ መጠን፡ ንተራ ኣሃዱኹም ኣብ ዛሚ ኩናት ብፍላይ ድማ ኣብ ኩናት ደቀምሓረን ከባቢኡን ከመይ ትገልጸ?

እቲ ዓወት፡ ድምር ውጽኢት ኣበርክቶ ናይ ኩሉ ተጋዳላይዮ እዩ ዝብሎ ኣነ። ኩሉ ተጋዳላይ፡ ኩሉ ኣሃዱታት በብዓቕሙ ዘወፈዮ ነንእሽቶ ኣበርክቶ ተደሚሩዮ ኣብ መወዳእታ ናጽኑት ኣምጺኡ። እምበር፡ እገለ ኣሃዱ ተራኣ ልዑል ኔሩ፡ ናይ እገለ ኣበርክቶ ትሑት ኔሩ እናበልካ ክትዛረብ ኣጸጋሚዮ። ኣብታ ናይ መወዳእታ ነጥቢ ክንመጽእ እንተኹይንና ግን፡ ብዓቢኡ ናይ ህዝባዊ ሰራዊትና ጅግንነት እዩ። ህዝቢ ዝገብሮ ዝነበረ ናይ ሎጂስቲክ ሓገዝ፡ ውጉኣት ናይ ምውጻእ፡ ማይን ስንቂን ናይ ምቕባል፡ ሓበሬታ ናይ ምሃብን ካልእ ምትሕብባራትን እውን ዓቢ ሚዛን ዝወሃቦ እዩ። ስለዚ፡ ኣብ ከበሳ ዝነበረ ስለያን ጸጥታን ኣብቲ ዛሚ ኩናት ይኹን ኣብቲ ጉዕዞ ብረታዊ ቃልሲ ዝተፈልየ ወይ ዝለዓለ ኣበርክቶ ኔሩዎ ኢልካ ምዝራብ ዝከኣል ኣይኩነን።

ንብረት ኣብ ምውጻእ ዲኹን ካልእ ዘክየድኩምዎ ዓባይቲ ስርሒታት እንተ ኔሩ?

ጸላኢ ካብ ዝቆጸጸር ቦታታት፡ ብፍላይ ድማ ካብ ኣስመራን ካልኣት ከተማታትን ንብረት ብብዝሒ ኢና ነውጽእ ኔርና። ንኣብነት፡ ሓደ ጊዜ ሓይልታት ጸዊዕና ካብ እንዳ ፍሩስታለ ብብዝሒ ዘውጸእናዮ ባዴላን ኣፍራዛን ቀሊል ክመስል ይኸእል ይኸውን። ናብ ሜዳ ምስ ከደ ግን፡ ነቲ ተጋዳላይ ዓቢ ናይ ህንጻ ዕጥቂዩ ኰይኑዎ። ካብ ሰሜናዊ ምብራቕ ሳሕል ናብ ድሕሪ መስመር ዘእቱ ብ 'ጽርግያ ሓርነት' ዝፍለጥ መንገዲ፡ ብሳላዚ ብመገዲና ዝወጽእ ናውቲ ማእቶትዮ ተጸሪጉ። ኣብቲ ጽርግያ ዝተዋፈሩ ከባቢ 800 ተዓላሞዮም ኔርም። ንዓመት ዝእክል በተን ኣፍራዛን ባዴላን ምስ ተረባረቡ ድማዮ እቲ ጽርግያ ተዛዚሙ። ፈለማ፡ እቶም ተጋዳልቲ ነቲ ናውቲ ማእቶት ከውጽእዎ ምስ ሓበርናዮም፡ "ካልእ ንብረት ዲኹም ስኢንኩም ነዚ ኣውጽኡዎ ትብሉና" ኢሎም ዳርጋ ንዲቕሞዮም ኔርም። ድሓር ግን፡ ብዘይ ብእኡ፡ ጽርግያ ሓርነት ክጸረግ ይክእል ከምዘይነበረ በሪሁሎም። እቲ ጽርግያ እንተዘይጸረግ ድማ፡ መገገሚያ ውድብ ብዙሕ ዕንቅፋት ምገጠሞ ኔሩ። ካልእ ዝተፈላለዩ ንብረት'ውን ነውጽእ ኔርና ኢና። ዋላ ገንዘብ ኢና ኣውጺእና። ካብተን ንሕና ኣብ መጽናዕቲ ምስ ዝተሳተፍናለን ዝዓበያ ስርሒታት ግን፡ እዛ ኣብ 1984 ኣብ መዓርፎ-ነፈርቲ ኣስመራ ዝተኻየደት ነፈርቲ ናይ ምቕጻል ስርሒት ኮማንዶ (ቅያ 18 ደቓይቕ) እያ። እታ ስርሒት ንክትካየድ፡ ልዕሊ 200 ዝኹኑ ኣባላትና ኣብ መጽናዕቲ ተሳቲፎምዮም እንተበልኩ ምግናን ኣይኩነን። ምክንያቱ፡ ዋላ ናይ ገጠር ዝነበሩ ኣባላትና ከይተረፉዮም ንመጽናዕቲ ናብቲ ከባቢ ዝኣትዉ ኔርም። መእተውን መውጽእን መገዲታት ክድህስሱ፡ ኣቃውማ ጸላኢን ናይ'ተን ነፈርቲን ከጽንዑ፡ ኮታ ነቲ ኩሉ ዘድሊ መጽናዕትታት ከጸፍፉ ዳርጋ ክልተ ዓመትዮ ወሲዱሎም። እታ ስርሒት ኣብ ፈለማ 1982 እያ ክትካየድ ተሓሲባ ኔራ፡ ድሕሪ 6ይ ወራር ምፍሻሉ ማለትዮ። ሽዑ፡ ብርክት ዝበላ ሓይልታት (ክልተ በራጊድ) ናብ ከበላ ደዱበን ነቲ ስርሒት ክፍጽምኦዮ ተወጢኑ ኔሩ። እዚ ማለት፡ ጸላኢ ክሳብ ረዳት ዝጸበ፡ እተን ሓይልታት ነተን ነፈርቲ ብበምባን ብረትን የዕንዩን ክምለሳ ይኸእላዮን ኣብ ዝብል መደምደምታዮ ተበጺሑ ኔሩ። እተን ክልተ በራጊድ ነቲ ስርሒት ንምፍጻም ናብ ድሕሪ መስመር ምስ መጽኡ፡ ኩሉ ናይ ፊደዮ መራኽቢታት ተዓጽዮ። ምክንያቱ፡ ጸላኢ ብጠለፋ ከይጸናጸንሞ፡ ብዛዕባቲ ስርሒት ሓበሬታ ከይረክብ ስለዝተሰግኦ። ስለዝኹነ፡ ሰራዊትና ኣብ ኣፍንጫኡ በጺሑ እንከሎ፡ ጸላኢ ይፈልጥ ኣይነበረን። ግን፡ ኩሉ ጊዜ ጥርጣሪ ስለዝነበሮ፡ ቅድሚኡ'ውን ብዙሕ ዕውት ዘይኩነ ፈተነታት ተኻይዱ ስለዝነበረ፡ ተበላሽዮን ካብ ስራሕ ወጸኢ ብምዃን ኣብ ብዙሕ ቦታታት ተደርብዮን ንዝነበራ ኩለን ኣረግቶት ታንክታቱ ኣኪቡ፡ ኣብቲ ብወገን ኣንፈት ዓዲ-ጎዕዳድ ዘሎ ደቡባዊ ክፋል ናይቲ መዓርፎ-ነፈርቲ ድፋዕ ኣትሒዞ ኣጋዲሙወን።

ዋላኳ ምወታት እንተነበራ፡ ንዓና ግን ኣጋጌናናዮን። ምክንያቱ፡ ምስ ረኣናዮን፡ ጸላኢ መደብና ፈሊጡዎ ተባሂሉ እታ ናይ ስርሒት መደብ ተቋሪጸ። እቲ ሓቂ ግን፡ ጸላኢ መደብና ስለዝፈለጠ ዘይኩነስ፡ ብቐጻሊ ካብ ዝነበሮ ፍርሂ ተበጊሱዮ ንክጋግዩና ኢሉ ብኣጋጣሚ ከምኡ ጌሩ። ብድሕሪዚ፡ ተጋዳላይ ስብሓት ኤፍሬም፡ ብዙሓት ሓይልታት ናብ ኤርፖርት ኣእቲኻ ነቲ ስርሒት ክትፍጽሞ ምፍታን ክሳራኡ ክዛይድ ስለዝኸእል፡ ብውሑዳትን ምሩጻትን ተጋዳልቲ ጥራይ እዩ ክፍጸም ዘለዎ ይብል። እዛ ሓሳብዚ ኣንርእሳ ተኣምር እያ ኔራ። ብኡ መሰረት ከኣ፡ ኮማንዶ ኣብ ሳሕል ተዓሊሞም። እቲ መጽናዕቲ ግን ኣየቋረጸን፡ ቀጺሉ። ንሳቶም ይዕለሙ፡ ንሕና ድማ መጽናዕትና ነካይድ

ኔርና። ኩሉ ሰብ በብወገኑ የጽንዕትን እንተነበረ፡ ንምንታይ ዕላማ ምዃኑ ግን ክንዮ ግምታዊ ገምጋም ብጭቡጥ ዝፈልጦ ኣይነበረን። ስለዝኹነ፡ ሓበሬታ ናብ ጸላኢ ከይመልቆና ብዙሕ ንስከፈሉ ኣይነበረን። ድሕሪ ክልተ ዓመት እቲ መጽናዕቲ ተጻፊቶ ምስ ተባህለ ከኣ፡ ብውሑዳት ኮማንዶ ዳግማይ ስርሒት ዝካየዱሉ ግዜ ተወሲኑ። ሽዑ፡ እቶም ነቲ ስርሒት ክፍጽሙ ዝተሓርዩ ተጋደልቲ፡ ኣብ ዓላዮም ተቐረቦም ኔሮም። ክፋነዉ ከለዉ፡ ኣብ ጸሎት ገዛ ተዳልዮሎም ስለዝነበረ፡ ካብ ዓላ ምሽት ተበጊሶም ኣብኡ ክሓድሩ፡ ኣብኡ ተሓቢኦም ድሕሪ ምውዓል ከኣ ምሽት ሰዓት 10:00 ናብ ኤርፖርት ገስጊሶም ነቲ መጥቃዕቲ ክፍጽሙዮ ኔሩ መደበም። ቅድሚ ካብ ዓላ ምብጋሶም ግን፡ እቲ ካርታ፡ ቅርጹ-መሬት፡ እቲ መስለኹ መገዲታት ኩሉ ተሓቢሩዎም እዩ። ብወዲ-ኤፍሬምውን ናይ መተባብዒ መግለጺ ተሞሪቦም። ኣብ መወዳእታ፡ ሓደ ካብኣቶም ርእይቶ ክህብ ኢዱ ዊጥ ኣቢሉ፡ “እዛ ስርሒት ብርግጽ ክንፍጽማ ኢና፡ ክንዕወተላ ኢና ድማ። ኩላትና ግን ኣብኣ ክንተርፍ (ክንስዋእ) ኢና” ይብል። ኣነ ሽዑ ኣብኡ ስለዝነበርኩ፡ እታ ዝበላ ዘረባ ከምዚ ናይ ምድፍናቕ ዓይነት ስምዒት ኣሕዲራትለይ። ማለተይሲ፡ ኣብ ኩናት ክትኣቱ ከለኻ፡ ገለ ኣባላት ክትከፍል ምዃንካ ትፈልጥ ኢኻ። ንመን ትኸፍል ግን ኣይትፈልጥን ኢኻ። እዚኦም ግን፡ ኩሎም ኣብኣ ክስውኡ ምዃኖም እናፈለጡ ስለዝተበገሱ፡ “ድሕሪ ሕጂ ኣይክንርእዮምን ኢና ማለትዮ” ኢሉ ብምሕሳብዮ ዘይፈልጦ ስምዒት ዝሕው ኢሉኒ። ድሓር ግን ናይ ብሓቂዮ ገሪሙኒ። ከይዶም ነታ ስርሒት ምስ ፈጸሙዎ፡ ሓደ ሰብ ጥራይ ከፊሎም ኩሎም ብሰላም ተመሊሶም። እቲ፡ “ኩላትና ክንስዋእ ኢና” ዝበለውን ምስኦም ተመሊሱስ ናጽነት ርእዩ። ቅድሚ ገለ እዋን ከኣ ብሕማም ተሰዊኡ። እቶም ዝተረፉውን መብዛሕትኦም ብድሕሪኡ ተሰዊኦም እዮም። ከምዚ ዝበለ ዓወት፡ ኣብ ዝኹነ ክፋል ዓለም ክትረኽቦ ዝከኣል ኣይኩነን። እዚ ስርሒትዚ፡ ብቐንዱ ብኮማንዶ ዝተፈጸመኻ እንተኹነ፡ ብዙሕ ሰብ ግን በብቲ ዝተዋህቦ ተልእኾ ተዋሲኡሉ እዩ። ልዕሊ ኩሉ ናይ ህዝቢ ተሳትፎ መዘና ኣይነበረን።

እዚ ኸኣ፡ ጸላኢ ኣብ ሕምብርቱ ህንና ከምዚ ዝበለ ዓቢ ስርሒት ከነካይደሉ ከለና፡ ብዛዕባና ዝኹነ ሓበሬታ ይበጽሖ ከምዘይነበረን፡ ኣብ ስለያዊ ሓበሬታ ኣዝዩ ድኹም ምዃኑን እዩ ከረጋግጻልና ክኢሉ። ንጅግንነቶም ኣብ ግምት ኣእቲኻ፡ ብፍሉይ እትዝክርም ኣባላት እንተ ኔሮም? ኣነስ እዚ ጉዳይዚ ንግዜ እንተገደፍናዮ ምሓሽ በሃላይ እዩ። ምክንያቱ፡ ብዙሓት ክጠቅሱዮ ብዙሓት ከኣ ክትርፍዮ፡ ንኹሎም ጅግንነቶም ከዝንትወሎም ኣይክእልንዮ። እዚ ከኣ ዘይተደልዮ ስምዒታት ክፈጥር ስለዝኸእል፡ ብሓፈሻ እንተተዛረብናሉዮ ዝሓይሽ። እምበር፡ ነፍሲ-ወከፍ ኣባል ዘይፈጸሞ ጅግንነት፡ ዘይሰርሖ ቅያ ኣይነበረን። ኩሎም ጀጋኑዮም ኔሮም። ንኣብነት፡ እቲ ሳሙኤል ዝበሃል ኣባልና፡ ናብ ጸላኢ ምስ ከድዓና፡ እቲ ንዕኡ ተኸታቲሉ ስጉምቲ ክወስደሉ ዝለኣኸናዮ ብንያም እንብሎ ኣባልና፡ ተልእኾኡ ምስ ፈጸመ ብኡ ንብኡዮ ኣብ ከበባ ጸላኢ ኣትዩ። ናብ ሓደ ካንሸሎ ምስ ኣተወ፡ ጸላኢ ብዙርያኡ ኣኸቢቡዎ ከምዘሎን መዋጽኦ ከምዘይብሉን ምስ ፈለጠ ከኣ፡ ነታ ዓጢቐዋ ዝነበረ ቦምባ ፈንጂሩዮ ነበሱ ቀቲሉ። መታን ጸላኢ ገጹ ከየለልዮ ኢሉውን ነታ ቦምባ ኣብ ገጹዮ ፈንጂሩዮ። ብኡ ምክንያት ከኣ፡ ገጹ ተደምሲሳ። ካብዚ ዝዓቢ ጅግንነትን ቆራጽነትን ዘሎ ኩይኑ ኣይስምዓንን። ኣነ ሽዑ ኣብ ክፍሊ ህዝቢ ስለዝነበርኩ፡ እቶም ኣባላተይ ዝነበሩ ምስ ኣዕለሉኒ ብጣዕሚዮ ተሰሚዑኒ። ስለምንታይ ኣብ ድምጹ-ሓፋሽ ዘየቃላሕኩምሉ ኢሉውን ተቐይሮ። ከምዚ ዝኣመሰለ ቅያታት ኣዝዩ ብዙሕ

ስለዝኹነ፡ ነቲ ሓደ ገዲፍካ ነቲ ካልእ ከተልዕሎ ጽቡቕ ኣይኩነን? ተገደፍናዮ ይሓይሽ።

ብናትካ መረዳኢታ፡ ሓያል ጎድኒ ናይ ጸላኢ እንታይ ኔሩ ትብል?

ንጸላኢ ካብ ሓያል ጎድኒ ነቲ ድኹም ጎድኒ ክትገልጸ ይሓይሽ ኩይኑ እስምዓኒ። ምክንያቱ፡ ኩሉ ነገር ኣብ ኢዱ እንከሎ፡ ንኣስመራ ኣክቢቡ ሒዞዎ እንከሎ፡ ናብ ውሽጡ ኣቲኻ ስርሒታት ከተካይድ፡ ኣቲኻ ዘድልየካ ንብረት መንዚዕካ ክትወጽእ፡ ማዕረ ክንደይ ድኻማት ከምዝነበሮ'ዩ ዘርእየካ። ድኹም ክብል ከለኹ ግን፡ ምስቲ ናትና ሓይሊ ብምንጽጻር'ዩ ዝገልጸ ዘለኹ። ንሕና ኣዚና ስለዘሓየልናዮ እዩ ግዳይ ክኸውን ክኢሊ'ምበር፡ ብቐደመ'ውን ኣዝዩ ድኹም'ዩ ኔሩ ወይ ዝረብሕ ኣይነበረን ኢልካ ትዛረቡሉ ኣይኩነን። ከምኡ እንተዝኸውን፡ ንናጽነት ክንድዚ ዓመታት'ውን ኣይምወሰደልናን ኔሩ። ብፍላይ ኣብ ዓውደ-ውግእ፡ ማዕረ'ቲ ህዝባዊ ሰራዊትና ዝጥቀሙሉ ስልቲታትን ብልሓታትን እናተጠቐመ ዘረብረበና እዋናት ኔሩዮ። ብፍላይ እዚ፡ ንዘማቕ ኣኸቲሉ ኣብ 1980ታት ዘምጽአ ብ 'ተራራው' ዝፍለጥ ሓድሽ ሓይሊ፡ ኣዝዩ ተዋጋኢን ብቐሊሉ ዘይስዓርን እዩ ኔሩ። ንጸላኢ ቦቲ ናይ ስለያን ሓበሬታን መዳይ ክርእዮ ከለኹ ግን፡ ናይ ብሓቂ ኣዝዩ ድኹም ኔሩ ክብሎ ይክእል'ዩ። ካልእሲ ይትረፍ፡ ብዛዕባና'ውን እንተኹነ ዝኹነ ሓበሬታ ኣይነበሮን፡ ኣበይ ንንቀሳቐስ፡ በዩን ንኣቱ በዩን ንወጽእ፡ በዓል መን ምዃንና ፈጸሙ ኣፍልጦ ኣይነበሮን። ኣነ ኩነ ኢሊ ኣብቲ ድሕሪ ናጽነት ገዲፉዎ ዝኸደ ሰነዳቱ ርእየ፡ ብዛዕባና ዝኹነ ዝመዝገቦ ሓበሬታ ኣይረኸብኩን። ኣብ መወዳእታ ክብሎ ዝደሊ ግን፡ ጸላኢ ብዝሒ ሰራዊቱ ጥራይ እዩ ዝርኢ ነይሩ'ምበር ኣንጻር ምሉእ ህዝቢ ኤርትራ ይዋጋእ ከምዝነበረስ ከይተረድኦ እዩ ።

ድሕሪ ናጽነት፡ ማሕበር ኣቑምኩም ክትጠራነፉ ፈቲንኩም ዶ? እወ፡ ኣብ 2006 ማሕበር ኣቑምና ኢና። ግን ብዝያዓ ተሳታፍነት ናይ ሓፋሽ-ውድባት ከምቲ ዝድለ ኣይኩነን። እዚ ከኣ ናቱ ምክንያታት ኣለዎ። ብቐንዱ ናትና ድኻም'ዩ። እታ ማሕበር፡ ኣብቲ መጀመርታ ብተጋደልቲ ጥራይ ዝቐመት'ያ ኔራ። እቲ ቁጽሪ ናይ ተጋደልቲ ድማ ካብ 30-40 ዘይበዝሕ እዩ። ስለዚ ንሕና፡ “እዞም ሓፋሽ-ውድባት ኣብቲ ቃልሲ ኣካልና ስለዝነበሩ፡ ኣብዛ ማሕበር ይጸንበሩ” ኢልና፡ ነንፈልጦምን ብቐረባ ንእንረክቦምን ናብታ ማሕበር ኣእቲናዮም። ገለ ገለ ተጋደልቲ ግን፡ ኣብ ክንዲ ከእትወዎም ዝፍትኑ፡ ብዝተፈላለዩ ምክንያታት ዓጊቶም። እዚኦም ዳርጋ ዝበዝሑ፡ ንርእሶም ኣብታ ማሕበር ዘይኣተዉ እዮም። ኣይ ንባዕሎም ክኣትዉ፡ ኣይ ንካልኣት ከእትዉ ዕንቅፋት ኩይኖም ማለት'ዩ። ብዝኹነ ግን፡ ቦቲ ዝፈጸምናዮ ጌታታት፡ ብዙሓት ኣብታ ማሕበር ክሕቆፉ ዝግብኦም ዝነበሩ ሰባት ከሲርናዮም ኢና። ምስ ሓፋሽ-ውድባት ከባቢ 120 ዝኹኑ ኣባላት ጥራይ ሒዝና ድማ፡ ኣብታ ማሕበር ንቕጽል ኣለና።

ኩሉ ሰብ በታ 'ኣፍሮ' እትብል ሳንኻዩ ዝፈልጠካ'ሞ፡ እዛ ሳን ብኸመይ'ያ ጠቢቓትካ፡ ትፈትዋዶ ኽኽ?

ኣነኳ ኣይፈትዋ ኣይጸልኦ፡ ምክንያቱ፡ ሳን ኣብ ህዝባዊ ግንባር ከም ቅቡል ኢኻ ትወስዶ። ብዝኹነ ግን፡ መበገሲታ፡ ናብ ሜዳ ምስ ተሰለፍኩ ርእሲይ ገላጽ (ቍሩብ ብርሕ ዝበለ) ስለዝነበርኩ፡ ሽዑ ከኣ ኣብቲ ውድብ ጭርቃን ዓቢ ግምት ዝወሃቦ መዘናግዒ ስለዝነበረ፡ ገለ ካብቶም ኣብ ኣሃዱዩይ (ሓይልታት) ዝነበሩ ተጋደልቲ 'ሜዞ-ኣፍሮ' ክብሉኒ ጀሚሮም።

ሜዞ ከአ ፍርቂ ማለት'ዩ። ስለዚህ፡ ፍርቂ አፍሮያ ተሰምዕ ማለት'ዩ። ዳሕራይ ግን፡ ከድምጹዋ ከለዉ ትነውሐም ግዲ ኩይና፡ ነታ ሜዞ ገዲፎም 'አፍሮ' ጥራይ ክብሉኒ ጀሚሮም። በዚ ከአ እታ ሳን ጠቢቓትኒ። ገሊኡ ሳንታት'ኳ አዝዩ እዩ ዘሕፍረካ። ናይ ቅለት ሳንታት ብዙሕ'ዩ ኔሩ። ናተይ ግን ድሓን ኩይና'ያ ትሰምዓኒ። ከምቲ ዝበልካዮ፡ ሰብ'ውን ብኣኣ'ዩ ዝፈልጠኒ። ብቴለፎን ክራኸብ ከለኸ፡ 'ፍስሃዩ እዩ' ክብሎም ከለኸ-ጋንዩ ዝኹኖም። 'አፍሮ' እንተ ኢለዮም ግን፡ ቀልጢፎም'ዮም ቆብ ዘብሉኒ። "እዛ አፍሮ ትብል ሳንስ ንጸላኢ ጉልባብ ትኹነካ ኔራ ትኸውን'ያ" ዝብሉኒ'ውን ኣለዉ። ብናቶም ኣለመለኻኸታ፡ ጸላኢ ንዓይ እንተደልዩ፡ ናብ'ቶም አፍሮ ርእሶም ዘበሉ ተጋደልቲ ጥራይ'ዩ ክጥምት። ዋላ'ቶም ዘይፈልጡኒ ሓፋሽ ውድባት'ውን ይጋግዩኒ ኔሮም። ምክንያቱ፡ አፍሮ ክበሃል ከለኸ- ከም ሓደ ዘጋፍ ብዓል ጎተና ስለዝቐርጹኒ፡ ተቐዳዲሞም ናብ'ቶም ጎታናት ብምኻድ እዮም 'አፍሮ ዲኻ ሓቀይ' ኢሎም ዝሓቱ ነይሮም።

ከም ሰብ እንታይ ትፈቱ፡ እንታይ ከ ትጸልእ?

ኣነ ሓቂ ዘረባ ቅንዕና'ዩ ዝፈቱ። ቅንዓና ትፈቱ እንተ ኪንካ ከኣ፡ ሸፈጥ ክትጸልእ ባህርያዊ እዩ። ምንባብ መጽሓፍቲ'ውን እፈቱ እዩ፡ ካብ ብቈልዓይ ኣትሒዞ መጽሓፍቲ ናይ ምሓዝን ምንባብን ዝንባለ ኔሩኒ'ዩ። ጋዜጣታት የንብብ ኔረ። እዝከረኒ ኣብ ገጠር ናይ መባእታ ተማሃራይ ከለኸ፡ በቲ ጥቓ ቤት-ትምህርትና ኣቢላ ካብ መንደፊራ ንዓረዛ ትመላለስ ኣውቶቡስ ኔራ።

ጋዜጣ ትማላእ ስለዝነበረት፡ እቲ መምህርና ንዓይ እዩ ጋዜጣ ክቕበላ ዝልእከኒ ኔሩ። ኣብታ መገዳ ይጽበያ፡ ምስ መጻኅ ነታ ጋዜጣ ሓዘሉ ይምለስ ኔረ ማለት'ዩ። ክሳብ ናብ ቤት-ትምህርቲና ተመሊሰ ዝህበ ከኣ፡ ኣብቲ መገዳ እናንበብኩዎ ይኸይድ። ከንብብ ክብል ብዙሕ ግዜ'ዩ ተዓንቁፊ ዝወድቕ ኔረ። ስለዘይፈግድ ከኣ፡ ምንባብ ኣየቋርጸን ኔረ፡ ክሳብ ሕጂ'ውን ይቕጽሎ ኣለኸ። ኣብ ርእሲዚ፡ ስፖርት ብፍላይ ድማ ኩዕሶ-እግሪ የጸልሊኒ'ዩ፡ ኣዝዩ እዩ ዝፈቱ። ወደይ'ውን ልክዕ ከማይ ብኩዕሶ ይዓብድ'ዩ፡ ይጸወት፡ ይክታተል ድማ። ብዛዕባ ኩነታት ሓዳርካ ገለ ዶ ምበልካና? ኣብ ሜዳ ሓንቲ ዓርኪ ኔራትኒ፡ ኣብ ኩናት

ባጽዕ ድማ ተሰዋላ። ብድሕሪኦ ክሳብ ናጽነት ዓርኪ ኣይነበረትንን። ምኽንያቱ፡ ኣብ ሜዳ ከለኹ ሓደ መረዳኢታ ኔሩኒ። ንሱ ድማ፡ ኣብ ዘይንቡር ቦታን ኩነታትን ኩይንካ፡ ባዕልኻ ዘይተዕብዮም ቁልዑ ምውላድ እንታይ ትርጉም ኣለዎ ዝብል'ዩ ኔሩ። ኣብ ሜዳ ዝምድና ንኸይገብር ዝገበረኒ ድማ እዚ'ዩ። ስለዚ፡ ኣነ ደንጉዮ ድሕሪ ናጽነት እየ ኣብ 1995 ተመርዕዮ። በዓልቲቤተይ ገነት ትኩእ'ያ ትበሃል። ክልተ ቁልዑ ወለድና ኣለና። ካብ ካልእ ዝወለድኩዎ ሳልሳይ ቁልዓውን ኣለኒ። ቀልጢፉ ብንእሽቶኡ ምስ ኣደኡ ናብ ኣመሪካ ስለዝሸደ ግን፡ ዳርጋ ናይ ውሉድን ወላዲን ፍቕሪ ከነስተማቕር ኣይተዓደልናን።

ድሕሪ ናጽነት፡ ናይ ስራሕ ጉዕዞኻ ካበይ ናበይ ኔሩ?

መጀመርያ ኣብ ምምሕዳር ከተማ ኣስመራ ከም ምክትል ኣማሓዳሪ ኣውራጃ ኣስመራ ኩይነ ሰሪሐ። ድሕሪ ሓሙሽተ ዓመት ከኣ ዋና ኣካያዲ ስራሕ ዞባ ሰሜናዊ ቀይሕ ባሕሪ ኩይነ ኣብ ባጽዕ ተመዲበ። ኣብኡ ንሸውዓተ ዓመት ምስ ሰራሕኩ፡ ከም ዳይረክተር ጀነራል ኩይነ ኣብ ክፍሊ ግምሩክ ንትሽዓተ ዓመት ሰሪሐ። ብድሕሪዚ፡ ናብ ሲቪል ኣቪዮሽን ተቐደረ። ኣብኡ ንልዕሊ ሓደ ዓመት ምስ ሰራሕኩ ድማ፡ ኣማሓዳሪ ዞባ ጋሽ-ባርካ ኩይነ ናብ ባረንቱ ተቐይረ። ኣብ ዞባ ጋሽ ባርካ ንሽዱሽተ ዓመት ምስ ሰራሕኩ'የ ሕጂ ናብዚ ዞባ ማእከል መጺኦ ዘለኹ።

ምስ ህዝቢ ዘለካ ዝምድና ከመይ ትገልጽ?

ኣነ ምስ ህዝቢ ዝምድናይ ሕማቕ ኣይኩነን። ማለተይሲ፡ ምሩር ሰብ'የ ክብል ኣይክእልን። ኣብ ስራሕ ንገለ ውልቀ-ሰባት ባህ ዘይከተብሎም ትክእል ኢኻ። ምስ ገለ'ውን ብስራሕ ዝኣክል ትገራጮ ኢኻ። ብዛዕባ ሓፋሽ ህዝቢ ክዛረብ እንተኹይነ ግን፡ ዝምድናይ ጽቡቕ'የ ክብል ይደፍር'የ። ህዝቢ ብዙሕ ይጸልኣኒ'የ ኣይብልን'የ። እቲ ዘለኒ ገምጋማዊ መረዳኢታ ንሱ እዩ። ምናልባት፡ ኣነ ኣብ ስራሕ ቍሩብ ትርር ዝበልኩ ኩይነ'የ ዝስምዓኒ። መምርሒታትን ሕግታትን ሃገር ክኸበር እደሊ ጥራይ ዘይኩነስ፡ ባዕለይ'ውን የኸብሮ'የ። 'ዘይትተዓጸጸፍ' ዝብል ቋንቋ ፈጺመ ኣይፈትዎን'የ። ኣብ ሕገ መጻሕፍት ምትዕጽጻፍ ዝበሃል የለን። ሕገ ዝወጽእ'ውን ብኣውራኡ ምትዕጽጻፍ ንኸይህሉ'የ። ምትዕጽጻፍ ማለት ድማ ሸፈጥ ማለት'የ። “ኃቓጽ” እንድዩ! ዘይተዓጸጸፍ፡ ጣውላ'ዩ፡ ወዘተ.” እናበሉ ዝገልጹኒን ዘይፈትዉንን ሰባት ከምዘለዉ እፈልጥ'የ። ኣነ ግን፡ ካብ “መርገጺ የብሉን፡ ተጠዋያይ እዩ፡ ወዘተ.” ክበሃል፡ ሚእቲ ግዜ “ኃቓጽ” ክበሃል'የ ዝመርጽ። ስለዚ፡ ሕገ ልዕሊ ዝኹነ ነገር ስለዝኹነ፡ ኩሉ ግዜ ክኸበር ጥራይ'የ ዘለዎ። ለዊህካ፡ ደንጊጽካ ወይ ረብሓ ደሊኻ ንሕገ ክትጥሕሶ ፍጹም ጌጋን ነውሪን እዩ። ሳዕቤኑ ድማ ኣብ ልዕሊ'ቲ ትውክሎ ዘለኻ ሕብረተ-ሰብ ዕንወት ስለዝኹነ፡ ኣነ ነዚ ብመትከልን ብግብሪን ኣትሪሪ'የ ዝቃወም። ሕቶታትና ወዲእና ኣለና'ዎ፡ ብኣጋጣሚ ናይዚ ነኸብሮ ዘለና መበል 30 ዓመት ጽምብል ናጽነትና ተሕልፎ መልእኽቲ እንተሃልዩካ ዕድል ክንህበካ? ኣነ ቅድሚ ዝኹነ ነገር ክብሎ ዝደሊ፡ እዛ ሃገር ብግዳም መጺኡ ዝሕግዛ ሓይሊ የብላን። ካብ ቀደም ባዕላ'ያ ኔራ፡ ሕጂ'ውን ባዕላ'ያ ዘላ። እዚ ወለድዚ ከኣ፡ እዚ ብግዳም ዝርእ ዘብለጭልጭ ነገራት ከስድዖ የብሉን፡ ካብኡ ናጻ ክኸውን ክኸእል ኣለዎ። ምኽንያቱ፡ ክብረትካ ኣብ ዓድኻ ስለዝኹነ። ቅድሚና ዝሓለፉ ወለድና፡ ኣብ ገዛእ ዓዶም ከም ካልኣይ ዜጋ'ዮም ዝረኣዩ ኔሮም። ከመይሲ፡ መዋእሎም ኣብ ትሕቲ መግዛእቲ ስለዝሓለፉ።

ንሕና ኢና ኣብ ታሪኽ ናይዚ ሕብረተ-ሰብና ንመጀመርያ ጊዜ ክብረትና ረኽብና፡ እዚ ከኣ ሃገርና ስለዝሓዘናዮ። ስለዚ፡ ሕጂውን እዚ ዘሎ መንእሰይ ወለዶ፡ ነዚ ክብረት'ዚ ክዕቅድ ክኸእል ኣለዎ። ምናልባሽ ኣብ ወጻኢ ናይ መነባብሮ ኩነታት ካብዚ ናትና ኣጸቢቐ ዝሓሸ ክኸውን ይኸእል ይኸውን። እዚ ግን፡ ብዘይ ሃገር ትርጉም ዘለዎ ኣይከውንን። ስለዚ፡ ነዛ ሃገር ብዘይክእም ደው ክብለላ ዝኸእል ወገን ከምዘየለ ፈሊጦም፡ ክቃለሱላ ኣለዎም እብል። ሓቂ'ዩ እዚ ዘለናዮ መድረኽ ከቢድን ፈታኒን እዩ። ግን ክቕየር'ዩ። ድሮውን ኣብ ትስፋው ደረጃ ኢና በጺሕና ዘለና። እቲ ዝኸበደን ዝጸንከረን ብድሆታት ሓሊፍናዮ ኢና። እዚ ብድሆታት'ዚ፡ ካብቲ ኣብ ብረታዊ ቃልስና ዘጋጠሙና ከበድቲ ማሕለኻታትን ጸገማትን ዝንእስ ኣይከውንን። ግን ንኹሉ በዲህናዮ ብኸልተ እግርና ኣብ ዝሓሸ ባይታረጊጽና። ክብረትና ድማ ዓቂብና። ስለዚ፡ እዚ ወለዶ'ዚ እውን ክብረቱን ክብረት ናይዛ ሃገርን ንምዕቃብ እጃሙ ከበርክት ኣለዎ። እንተጽዒሩ፡ ንለውጢ እንተሰሪሑ፡ እቲ ኣብ ዓዲ-ጓና ዘሎ ዘብለጭልጭ ነገራት፡ ጽባሕ ንግሆ ኣብዚ ሃገር'ዚ ክረኽቦ ከምዝኸእል ክኣምን ክኸእል ኣለዎ። ብዝተረፈ፡ ንኹሉ ኣብ ውሽጥን ኣብ ወጻኢን ዝርከብ ህዝቢ ኤርትራን ኣብ ዝተፈላለዩ ልምዓታውን መኸታውን ዕማማት ሃገር ዝሳተፍ ዘሎ መንእሰይን ጅግና ሓይልታት ምክልኻል ኤርትራን፡ እንቋዕ ናብዚ ትስፋው መድረኽን በዓል ናጽነትን ኣብቅዓና እናበልኩ፡ ርሑስ ቅንያት መበል 30 ዓመት ናጽነት ይግበረልና እብል። ስለቲ ብተዘክሮይ ንድሕሪት ተመሊሰ፡ ንኹሎም ሰውኣትን ጀጋኑን ወኪለ ብሕጽር ዝበለ ሓሳባተይ ከካፍል ዝገበርኩምለይ ዕድመ ድማ፡ ንሚኒስትሪ ዜና ኣመስግን - የቕንዩለይ። ንሕናውን ክቡር ኣማሓዳሪ።

ኣብ ስራሕካ ዓወትን ኣሳልጦን ተመኒና ንፍለዩካ - የቕንዩለና!

ሓዳስ ኤርትራ ግንቦት 2021